

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα

Διοίκησης Επιχειρήσεων

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Η εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Παγκόσμιο Οργανισμό
Εμπορίου

Φωτειάνα Πρέζα

Επιβλέπων Καθηγητής
Μανώλης Μαμαζάκης

Μάιος ,2020

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα

Διοίκησης Επιχειρήσεων

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Η εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Παγκόσμιο Οργανισμό
Εμπορίου

Φωτειάνα Πρέζα

Επιβλέπων Καθηγητής
Μανώλης Μαμαζάκης

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των
απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών
στην Διοίκηση Επιχειρήσεων
από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης
του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μάιος ,2020

Περίληψη

Στις σημερινές διεθνείς σχέσεις κυριαρχούν οικονομικά και εμπορικά ζητήματα. Η εμφάνιση περιφερειακών οργανισμών, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση (εφεξής «Ε.Ε») και η Βορειοαμερικανική Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών, αντανακλούν τη βούληση συνεργασίας αλλά και τη θέληση οι οργανισμοί αυτοί να κερδίσουν πλεονέκτημα στην παγκόσμια αγορά. Η Ε.Ε. αδιαμφισβήτητα κατέχει μια από τις πιο ισχυρές θέσεις στο παγκόσμιο εμπόριο που την καθιστά αυτόματα σ' ένα ισχυρό διαπραγματευτή που μπορεί να επηρεάσει άμεσα τις αποφάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (εφεξής «Π.Ο.Ε.»).

Η παρούσα διπλωματική μελέτη θα επιχειρήσει να παρουσιάσει εν συντομία την εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου αναλύοντας τη νομική βάση της εμπορικής πολιτικής της Ε.Ε, τη διαδικασία λήψης εμπορικών αποφάσεων εντός της Ε.Ε, αλλά και το ρόλο των οργάνων της Ε.Ε. Αναφορά επίσης θα γίνει για τα εργαλεία της εμπορικής πολιτικής, τις διμερείς και περιφερειακές σχέσεις της Ε.Ε, τις πολυμερείς εμπορικές σχέσεις και συμφωνίες και την εξέλιξη αυτών. Τέλος θα γίνει μια αναφορά της μέχρι σήμερα κατάστασης που επικρατεί στις χώρες λόγω της πανδημίας Covid-19, η οποία πρωτοεμφανίστηκε τον Δεκέμβριο του 2019 στην Κίνα και έπληξε ποικιλοτρόπως όλες της χώρες της Υφηλίου.

Abstract

Today's international relations are dominated by economic and trade issues. The appearance of regional organizations, such as the European Union (EU) and the North American Free Trade Agreement, reflects the willingness of these organizations to gain an advantage in the global market.

Undoubtedly, the EU has been established through the time as one of the main players in the world trade who as powerful negotiator, can directly and indirectly influence the decisions of the World Trade Organization (WTO).

The present dissertation will present the involvement of EU in the WTO by analysing the legal basis of EU trade policy, the decision-making process within the EU and the role of EU institutions as well as the functions and benefits arose from the enrolment in WTO.

In addition, tools of the trade policy, EU bilateral and regional agreements as well multilateral agreements and their development will be mentioned and analysed. Lastly, the impact of the pandemic Covid-19 on the travel-related industries will be mentioned.

Ευχαριστίες

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου που είναι πάντα δίπλα μου και με βοηθούν να εκπληρώνω όλα μου τα όνειρα με όλη τους την αγάπη και αφοσίωση καθώς και τον σύζυγο μου που με βοήθησε να ολοκληρώσω τις σπουδές μου με την δική του μοναδική βοήθεια.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1: Η εμπορική πολιτική της Ε.Ε.

1.1 Νομική Βάση.....	1
1.2 Διάρθρωση οργάνων και λήψη αποφάσεων	2
1.3 Εργαλεία εμπορικής πολιτικής	3

Κεφάλαιο 2: Η εμπορική πολιτική του ΠΟΕ

2.1 Ιστορική αναδρομή Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε) (από την GATT στον Π.Ο.Ε).....	6
2.2 Υγειονομικά και φυτό υγειονομικά μέτρα.....	9
2.3 Μηχανισμός επίλυσης διαφορών.....	10
2.4 Μηχανισμός ελέγχου εμπορικών πολιτικών	12
2.5 Οργάνωση, λειτουργία και διαπραγμάτευση στο Π.Ο.Ε.....	13

Κεφάλαιο 3: Η γενική συμφωνία για το εμπόριο υπηρεσιών (GATS)

3.1 Η συμφωνία.....	15
---------------------	----

Κεφάλαιο 4: Ο Γύρος της DOHA

4.1. Η έναρξη των διαπραγματεύσεων.....	17
4.2. Ο Γύρος της DOHA ως «γύρος Ανάπτυξης».....	19
4.3. Η στάση της Ε.Ε. έναντι του Γύρου της DOHA.....	20

Κεφάλαιο 5: Η κοινή εμπορική πολιτική της Ε.Ε. στα πλαίσια του Π.Ο.Ε

5.1 Η εκπροσώπηση της Κοινής Εμπορικής Πολιτικής της Ε.Ε. στον Π.Ο.Ε.....	26
5.2 Το πεδίο διαπραγμάτευσης της Επιτροπής στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε.....	27

5.3 Η νέα προσέγγιση και οι προτάσεις της Ε.Ε. στο ζήτημα των ΑΞΕ.....	29
5.4 Ο τομέας των προϊόντων πνευματικής ιδιοκτησίας.....	31
5.5 Η επιλογή των διμερών εμπορικών συμφωνιών της Ε.Ε.....	33

Κεφάλαιο 6: Η Εμπλοκή του ΠΟΕ στην Ελληνική οικονομία

6.1 Η Ελλάδα στο ΠΟΕ.....	36
6.2 Οι τρέχουσες συνθήκες καθώς και τα περιθώρια αξιοποίησης των ελληνικών εμπορικών συμφερόντων.....	38

Κεφάλαιο 7: Η πανδημία COVID-19 και πώς επηρεάζει το Παγκόσμιο οργανισμό

Εμπορίου.

7.1: Η πανδημία COVID-19.....	42
Συμπέρασμα.....	44

Κεφάλαιο 1:

Η εμπορική πολιτική της Ε.Ε.

1.1. Νομική βάση

Η νομική βάση της Ε.Ε σχετικά με την εμπορική πολιτική της βασίζεται στο άρθρο 207 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η επιρροή της Ε.Ε. στην διεθνή σκηνή εξαρτάται από την ικανότητα της να διαπραγματεύεται με τους εταίρους της με μια και μοναδική φωνή . Όπως ορίζει το άρθρο, το πεδίο εφαρμογής της κοινή Εμπορικής Πολιτικής καλύπτει το εμπόριο αγαθών , υπηρεσιών , τις άμεσες ξένες επενδύσεις και τις εμπορικές πτυχές των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Πιο συγκεκριμένα το άρθρο χωρίζεται σε 6 κανόνες:

- Η κοινή Εμπορική Πολιτική βασίζεται σε ενιαίες αρχές και πιο συγκεκριμένα στις μεταβολές των δασμολογικών συντελεστών, την σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών όσων αφορά το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών και τις εμπορικές πτυχές της πνευματικής ιδιοκτησίας άμεσων ξένων επενδύσεων , τα μέτρα προστασίας του εμπορίου, όπως εκείνα που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε περίπτωση ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων .
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο , αποφασίζονται σύμφωνα με κανονισμούς με βάση την συνήθη νομοθετική διαδικασία και θεσπίζουν τα μέτρα που θα καθορίσουν το πλαίσιο εφαρμογής της κοινής εμπορικής πολιτικής.
- Σε περίπτωση διαπραγμάτευσης και σύναψης συμφωνιών σε μια ή περισσότερες τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς , εφαρμόζεται το άρθρο 218, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων του παρόντος άρθρου.
- Για την διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμφωνιών στους τομείς εμπορείου το συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

- Η διαπραγμάτευση και η σύναψη συμφωνιών στο τομέα των μεταφορών υπόκειται στο τίτλο VI του τρίτου μέρους και στο άρθρο 218.
- Η άσκηση των αρμοδιοτήτων με βάση το παρόν άρθρο δεν επηρεάζει την οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ της ένωσης και των κρατών μελών και δεν οδηγεί σε εναρμόνιση νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών εφόσον οι συνθήκες αποκλείουν την εναρμόνιση αυτή.

1.2. Διάρθρωση οργάνων και λήψη αποφάσεων

Παρόλο που η εμπορική πολιτική προετοιμάζεται από την Επιτροπή, οι αποφάσεις λαμβάνονται από το Συμβούλιο, ενώ υπάρχουν αρμοδιότητες οι οποίες «μοιράζονται» μεταξύ της Ε.Ε και των κρατών μελών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επικουρείται από την Επιτροπή του άρθρου 133 (τώρα αρ. 207) . Η Επιτροπή 133 αποτελεί το πραγματικό κέντρο εξουσίας και λήψης αποφάσεων όσον αφορά την εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω επιτροπή έλκει το όνομά της από το άρθρο 133 της Συνθήκης του Άμστερνταμ, σύμφωνα με το οποίο ορίζεται από το Συμβούλιο ειδική επιτροπή για να επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Επιτροπή 133 εξασφαλίζει το σύνδεσμο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου. Η Επιτροπή 133 αποτελείται από Γενικούς Διευθυντές Εξωτερικού Εμπορίου των κρατών μελών και συνέρχεται σε τακτικές μηνιαίες συνεδριάσεις. Από το 1973 λειτουργεί η Επιτροπή 133 Αναπληρωτών, η οποία συνεδριάζει σε εβδομαδιαία βάση. Η Επιτροπή 133 υπάγεται ουσιαστικά στον έλεγχο της Επιτροπής Μόνιμων Αντιπροσώπων οπότε δεν μπορεί να παραπέμψει ζητήματα εμπορικής πολιτικής απευθείας στους υπουργούς προς έγκριση. Οι τελικές αποφάσεις για θέματα εμπορικής πολιτικής της Ε.Ε. λαμβάνονται από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων της Ε.Ε. (Υπουργοί Εξωτερικών των κρατών μελών της Ε.Ε.) και όχι από κάποιο Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικού Εμπορίου. Ουσιαστικά η Επιτροπή 133 έχει τον ρόλο του θεματοφύλακα του Συμβουλίου έναντι της Επιτροπής για την εμπορική πολιτική (ως συμβουλευτικό όργανο δεν προβαίνει σε ψηφοφορία).

Η Επιτροπή 133 εξετάζει όλο το φάσμα των εμπορικών σχέσεων της Ε.Ε.: Πολυμερείς εμπορικές σχέσεις. Πρόκειται για την τακτική που ακολουθείται από την Ε.Ε. στον Π.Ο.Ε.. Στον τομέα αυτό η αρμοδιότητα της Επιτροπής είναι αποκλειστική. Εδώ υπάγονται η προετοιμασία των θέσεων της Ε.Ε. για τις επιμέρους συνεδριάσεις ομάδων του Π.Ο.Ε., η εξέταση προσχωρήσεων νέων μελών στον Π.Ο.Ε., η απόφαση

παραπομπής διαφορών στο όργανο επίλυσης διαφορών και η παρακολούθηση όλων των σταδίων της διαδικασίας με τη λήψη σχετικών αποφάσεων. Διμερείς εμπορικές σχέσεις: (με τρίτες χώρες ή με περιφερειακούς οργανισμούς). Η Επιτροπή 133 δίνει κατευθύνσεις στην Επιτροπή για την συνέχεια των διαπραγματεύσεων. Ο έλεγχος της συμβατότητας των εμπορικών διατάξεων με τους κανόνες του Π.Ο.Ε ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής 133. Συμβουλευτική ιδιότητα: Η Επιτροπή 133 εκφέρει γνώμη για πολιτικές που συνδέονται με το εμπόριο και επηρεάζονται από αυτό. Έτσι μπορεί να εξετάζει τις εμπορικές διατάξεις σχεδίων σχετικών με το περιβάλλον, την ανάπτυξη, τη βιομηχανία κλπ.

Στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της εμπορικής πολιτικής εμπλέκονται τα κοινοτικά όργανα, οι εθνικές κυβερνήσεις των κρατών μελών και οικονομικοί παράγοντες. Γενικός κανόνας είναι η ενισχυμένη πλειοψηφία. Όμως οι τομείς των υπηρεσιών, της πνευματικής ιδιοκτησίας και των μέτρων σχετικά με τις επενδύσεις ανήκουν στη μεικτή αρμοδιότητα μεταξύ της ΕΚ και των κρατών μελών και έτσι είναι απαραίτητη η ύπαρξη ομοφωνίας για τη λήψη απόφασης (Τσέλιος, 2006, σελ.178). Η Επιτροπή συζητά την εξωτερική εμπορική πολιτική της Ε.Ε. που περιλαμβάνει τις πολυμερείς συμφωνίες όπως ο Π.Ο.Ε. (πορεία των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ντόχα), τις περιφερειακές συμφωνίες Ελευθέρων Συναλλαγών όπως ASEAN, MERCOSUR, χώρες του Κόλπου, τις Συμφωνίες Σύνδεσης με την Κοινότητα των Άνδεων και τις χώρες της Κεντρικής Αμερικής και τις διμερείς εμπορικές συμφωνίες όπως με την Ν. Κορέα και την Ινδία, τις εμπορικές σχέσεις με ΗΠΑ και Καναδά και τις Συμφωνίες Εταιρικής σχέσης, EPA's.

1.3. Εργαλεία εμπορικής πολιτικής

Η σημασία του κοινού εξωτερικού δασμολογίου μειώνεται συνεχώς λόγω της συνεχούς μείωσης των δασμών στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε. (παλιά της GATT) καθώς και των συμφωνιών που συνάπτει η Ε.Ε. με τρίτες χώρες. Αξίζει να σημειωθεί ότι μετά τη λήξη του γύρου της Ουρουγουάης οι εισαγωγικοί δασμοί μειώθηκαν σχεδόν 40%. Αυτή η μείωση είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση των μη δασμολογικών μέτρων, είτε με τη μορφή των ποσοτικών μέτρων είτε με τη μορφή των αδειών εισαγωγής (Τσέλιος, 2006, σελ.184). Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να παίρνει μέτρα επιτήρησης και μέτρα διασφάλισης όταν προκαλείται ή κινδυνεύει να προκληθεί ζημία στους παραγωγούς της Ένωσης από τις εισαγωγές ορισμένων προϊόντων σε τιμές που θεωρούνται

κανονικές. Στην περίπτωση όπου η τιμή εξαγωγής είναι μικρότερη από την κανονική αξία ενός ομοειδούς προϊόντος (ντάμπινγκ), η Ε.Ε. μπορεί να πάρει μέτρα εμπορικής άμυνας, ιδίως την επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ. Δεδομένου ότι οι ευρωπαϊκοί κανόνες είναι συναφείς με εκείνους του Π.Ο.Ε., οι οικονομικοί φορείς χρειάζεται να σέβονται μόνο μια σειρά κανόνων εισαγωγής στην Ε.Ε..

Συγκεκριμένα ο γενικός κανονισμός αντιντάμπινγκ εφαρμόζεται για όλες τις τρίτες χώρες και για όλα τα προϊόντα καθώς παρέχει και την δυνατότητα εφαρμογής ειδικών κανόνων βάσει συμφωνιών. Ο Κανονισμός απαιτεί αρχικά τη διαπίστωση του ντάμπινγκ, την ύπαρξη ή απειλή ζημιάς και την ύπαρξη συνάφειας μεταξύ τους. Η διαδικασία έρευνας αντιντάμπινγκ μπορεί να ξεκινήσει από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Η καταγγελία απευθύνεται στην Επιτροπή η οποία με τη σειρά της ξεκινά την έρευνα, ενώ η επιβολή προσωρινού δασμού έως ολοκληρωθεί η έρευνα πρέπει να εγκριθεί από τα κράτη μέλη, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώσει την ύπαρξη ντάμπινγκ προτείνει την επιβολή οριστικού δασμού. Οι υποθέσεις εξετάζονται από τη διαχειριστική επιτροπή αντιντάμπινγκ και προωθούνται στο Συμβούλιο για λήψη απόφασης και έγκριση του σχετικού Κανονισμού που επιβάλλει το δασμό. Επειδή ο δασμός αντιντάμπινγκ μπορεί να θίξει σημαντικά έναν κλάδο της οικονομίας τρίτης χώρας, δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο πολιτικοποίησης της διαδικασίας, ιδίως από τις θιγόμενες τρίτες χώρες. Για την απόρριψη πρότασης της Επιτροπής για δασμό αντιντάμπινγκ απαιτείται πλέον η πλειοψηφία των κρατών μελών.

Επιπλέον σημαντικός για τις έρευνες αντιντάμπινγκ είναι και ο χαρακτηρισμός μιας χώρας ως «Οικονομία της αγοράς». Σε περίπτωση που μια χώρα δεν αναγνωρίζεται από την Ε.Ε. να έχει τέτοιο καθεστώς αν υποβληθεί σε έρευνα αντιντάμπινγκ λαμβάνεται ως γνώμονας η τιμή στην οποία το προς έρευνα προϊόν παράγεται και πωλείται στην αγορά μιας παραπλήσιας χώρας. Για την αναγνώριση του καθεστώτος η Ε.Ε. ζητά την τήρηση συγκεκριμένων προϋποθέσεων. Παρόμοιος είναι και ο μηχανισμός λειτουργίας και λήψεως μέτρων διασφάλισης, τα οποία λαμβάνουν μορφή κυρίως ποσοτικών περιορισμών. Όταν θίγεται το συμφέρον της Ε.Ε., αποφασίζεται η λήψη τους επειδή ένα προϊόν εισάγεται σε τέτοιες ποσότητες που ζημιώνει ή απειλεί να ζημιώσει την ομοειδή κοινοτική παραγωγή. Αυτά τα αντισταθμιστικά μέτρα λαμβάνονται είτε για να προστατεύσουν την κοινοτική αγορά από επιδοτούμενες εξαγωγές τρίτων χωρών, ή ως

απάντηση σε μέτρα που τρίτες χώρες έχουν λάβει κατά των ευρωπαϊκών προϊόντων κατά παράβαση των διεθνών κανόνων εμπορίου.

Οι κανόνες της άμυνας κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο επιδοτήσεων από τρίτες χώρες είναι καθορισμένοι με κανονισμό . Εδώ επίσης η ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι συμβατή με τους κανόνες του Π.Ο.Ε., πράγμα που σημαίνει ότι οι οικονομικοί φορείς πρέπει να σέβονται μόνον έναν τύπο κανόνων. Ένας αντισταθμιστικός δασμός είναι δυνατόν να επιβάλλεται για την εξουδετέρωση των συνεπειών μιας επιδότησης που έχει χορηγηθεί άμεσα ή έμμεσα, για την κατασκευή, παραγωγή, εξαγωγή ή μεταφορά οποιουδήποτε προϊόντος, του οποίου η θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία μέσα στην Ε.Ε. προκαλεί ζημία. Περίπτωση επιδότησης θεωρείται ότι συντρέχει εφόσον: παραχωρείται χρηματοδότηση από τις δημόσιες αρχές ή από έναν ιδιωτικό φορέα που ενεργεί κατ' εντολή τους (άμεση μεταφορά κεφαλαίων, εγγύηση για δάνεια, φορολογικά κίνητρα, κλπ) και επίσης με τον τρόπο αυτό παραχωρείται κάποιο όφελος (Μούση, 2008β).

Κεφάλαιο 2:

Η εμπορική πολιτική του Π.Ο.Ε

2.1. Ιστορική αναδρομή Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε) (από την GATT στον Π.Ο.Ε)

Ο Π.Ο.Ε. ιδρύθηκε την 1^η Ιανουαρίου του 1995 μετά από τις διαπραγματεύσεις του γύρου της Ουρουγουάης και σήμερα αποτελείται από 164 κράτη μέλη. Ο ηγέτης του οργανισμού σήμερα είναι ο [Ρομπέρτο Αζεβέντο](#) και τα κεντρικά γραφεία του βρίσκονται την Γενεύη , Ελβετία. Ο Π.Ο.Ε είναι ο μοναδικός οργανισμός διεθνώς που ασχολείται με τους κανόνες που διέπουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών.

Πιο συγκεκριμένα κατά τον δεύτερο τετράμηνο του εικοστού αιώνα οι τάσεις για διεθνές εμπόριο γνώρισαν μια αύξουσα πορεία. Το 1930 ωστόσο όταν οι ΗΠΑ ψήφισαν την Smooth-Hawley Tariff Act παρατηρήθηκε μια φθίνουσα πορεία στο διεθνές εμπόριο. Ο λόγος αυτής της φθίνουσα πορείας πολλοί μελετητές υποστηρίζουν οφείλετε στον νόμο που υπέβαλε η Smooth-Hawley Tariff Act ο νόμος «Σμουτ- Χόλεϋ». Το φορολογητέο επίπεδο των δασμών σύμφωνα με αυτόν τον νόμο ήταν το πιο υψηλό για τα τελευταία 100 χρόνια. Πιο συγκεκριμένα ο νόμος αυτός αύξησε κατά 59% τους δασμούς στα περισσότερα προϊόντα που εισάγονταν στις ΗΠΑ, με αποτέλεσμα να αναγκαστούν οι εμπορικοί εταίροι να υποβάλουν και αυτοί αντίστοιχες αυξήσεις στους δασμούς τους. Κατά συνέπια αυτών την αυξήσεων ήταν το διεθνές εμπόριο να μετρά μόλις το 1/3 του προηγούμενου όγκου του. Η Smooth-Hawley Tariff Act λοιπόν θεωρείται αιτία για την μεγάλη ύφεση καθώς και τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο.

Μετά από της καταστροφές που άφησε πίσω του ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος τόσο υλικές, όσο και κοινωνικές, οι χώρες έχουν έντονη την ανάγκη να μετατρέψουν την οικονομία πολέμου σε μια οικονομία ειρήνης έχοντας ιδανικές συνθήκες για ένα νέο και ισχυρό κύκλο οικονομικής ανάπτυξης. Οι βάσεις για την δημιουργία του παρόντος παγκόσμιου οικονομικού , νομισματικού και εμπορικού συστήματος τέθηκε το 1944, στο Bretton Woods του New Hampshire, όπου ιδρύθηκαν οι δύο υπερεθνικοί φορείς , η

Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Ένα τρίτος πυλώνας ο οποίος δεν ιδρύθηκε ποτέ ήταν ο Διεθνής Οργανισμός Εμπορείου. Αντί αυτού το 1947 ενώ βρίσκονταν σε εξέλιξη οι διαπραγματεύσεις για την δημιουργία του, αποφασίστηκε η δημιουργία μιας πολυμερούς συνθήκης που θα περιελάμβανε τις γενικές αρχές του εμπορίου, με το όνομα Γενική Συμφωνία για τους Δασμούς και το εμπόριο (GATT) .

Από το 1948 μέχρι το 1994 η GATT παρείχε τους κανόνες για μεγάλο μέρος του παγκόσμιου εμπορίου και των προοδευμένων περιόδων που είδαν μερικούς από τους ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης στο διεθνές εμπόριο. Η επιτυχία της οφείλεται σε δύο αρχές, «την αρχή του μάλλον ευνοούμενου» κράτους όπου αν ένα μέλος της GATT προχωρήσει σε δασμολογική παραχώρηση σε άλλο μέλος τότε η παραχώρηση αυτή πρέπει αυτομάτως να παραχωρηθεί και στα υπόλοιπα μέλη της GATT. Η δεύτερη είναι η αρχή της «Εθνικής Μεταχείρισης» όπου κάθε προϊόν που εισέρχεται στην αγορά μέλους πρέπει να τυγχάνει της ίδιας μεταχείρισης με τα εγχώρια και λοιπά προϊόντα.

Το παγκόσμιο εμπόριο μετεξελίσσεται μέσω διαπραγματεύσεων . Οι διαπραγματεύσεις από το 1948 ημέρα ίδρυσης του GATT μέχρι σήμερα λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο των λεγόμενων «Γύρων». Από το 1948 μέχρι το 1994 διεξάχθηκαν 8 γύροι ενώ από το 2001 μέχρι σήμερα διεξάγεται ο γύρος της DOHA. Στον πίνακα πιο κάτω αναγράφονται οι γύροι που διεξάχθηκαν μέχρι σήμερα.

Year	Place/name	Subjects covered	Countries
1947	Geneva	Tariffs	23
1949	Annecy	Tariffs	13
1951	Torquay	Tariffs	38
1956	Geneva	Tariffs	26
1960-	Geneva	Tariffs	26
1961	Dillon Round		
1964-	Geneva	Tariffs and anti-dumping measures	62
1967	Kennedy Round		
1973-	Geneva	Tariffs, non-tariff measures, “framework”	102
1979	Tokyo Round	agreements	

1986-	Geneva	Tariffs, non-tariff measures, rules, services,	123
1994	Uruguay	intellectual property, dispute settlement, textiles,	
	Round	agriculture, creation of WTO, etc	

ΠΗΓΗ: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm

Παρά το περιορισμένο πεδίο δράσης της η GATT θεριεύθηκε ως ένα πετυχημένο πείραμα, καθώς συνδέθηκε με συνεχείς μειωμένες τιμές δασμών και πολύ υψηλούς παγκόσμιους δείκτες ανάπτυξης.

Μετά το τέλος του 8^{ου} Γύρου που ξεκίνησε το 1986 και τελείωσε το 1994 στην Punta del Este όπου ολοκληρώθηκε με την υπογραφή της Τελικής πράξης στο Μαράκες, ιδρύθηκε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου. Η υπογραφή για την ίδρυση του οργανισμού συνέπεσε με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, την αποσύνδεση του σοβιετικού μπλοκ και την ανάδειξη των Η.Π.Α της Ιαπωνίας και της Ε.Ε. σε αναμφισβήτητες οικονομικές δυνάμεις.

Ο Π.Ο.Ε έμελλε να αναδυθεί σύντομα ως ο τρίτος πυρήνας της μεταπολεμικής οικονομικής τάξης . Σήμερα αποτελείται από 164 μέλη, ενώ σειρά κρατών καταβάλουν ιδιαίτερες προσπάθειες για την πλήρη ένταξη τους, ενώ αποτελεί το μοναδικό οργανισμό που πραγματεύεται την θέσπιση κανόνων εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών του και παρέχει το θεμιτό πλαίσιο για τις διαπραγματεύσεις εμπορικών συμφωνιών στα αγαθά, στα επενδυτικά μέτρα και στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Επίσης παρέχει συμφωνίες γεωργίας, υγειονομικών – φυτοϋγειονομικών μέτρων, άρσης τεχνικών εμποδίων στο εμπόριο και μέτρων επενδύσεων ,μέτρα διασφάλισης κλπ. Η Συμφωνία της γεωργίας είναι μία κομβική συμφωνία για την πρόοδο των συνολικών διαπραγματεύσεων και για τον ίδιο τον Π.Ο.Ε.. Αποτελεί πεδίο αντιπαράθεσης όχι μόνο μεταξύ αναπτυσσομένων και αναπτυγμένων χωρών αλλά και μεταξύ των αναπτυγμένων χωρών. Από την πλευρά των αναπτυσσόμενων χωρών , το ζητούμενο είναι η μεγαλύτερη και καλύτερη πρόσβαση στις αγορές των αναπτυγμένων χωρών. Οι διαμαρτυρίες τους εκτός από τα ζητήματα δασμών επεκτείνονται και σε άλλα ζητήματα και κυρίως στις επιδοτήσεις που οι αναπτυγμένες χώρες χορηγούν στην

εσωτερική τους παραγωγή. Η ομάδα CAIRNS επιτίθεται συχνά στην Ε.Ε. για τις επιδοτήσεις που παρέχει στην αγροτική της παραγωγή.

Επίσης, ο Π.Ο.Ε. διακρίνει τρία είδη επιδοτήσεων. Συγκεκριμένα, τις επιδοτήσεις που δεν συνδέονται με την παραγωγή, τις επιδοτήσεις που απαγορεύονται ρητά από τη Συμφωνία ή /και εξαγωγικές επιδοτήσεις καθώς και επιδοτήσεις που τα μέλη του Π.Ο.Ε. έχουν ήδη συμφωνήσει να μειώσουν λαμβάνοντας ως βάση μέτρησης το Μέσο Μέτρο Συνολικής Στήριξης. Η Ε.Ε. υπερασπίζεται στον Π.Ο.Ε. την εσωτερική της πολιτική η οποία σε ένα φαύλο κύκλο διαμορφώνεται και προσαρμόζεται στις επιταγές του Π.Ο.Ε., ανταποκρινόμενη ως ένα βαθμό στα αιτήματα των εταίρων στον Π.Ο.Ε.. Δεδομένου ότι η γεωργία αποτελεί έναν ιδιαίτερο ευαίσθητο τομέα η παρουσία του Επιτρόπου Γεωργίας της Ε.Ε. στις Υπουργικές Συναντήσεις αποδεικνύει και τη σημασία που αποδίδει η Ε.Ε. στον τομέα αυτό. Το εμπόριο των αγροτικών προϊόντων δεν επαφίεται στους κανόνες που διέπουν το εμπόριο των υπόλοιπων αγαθών. Τα μέλη του Π.Ο.Ε. συμφώνησαν να μην παραπέμπονται μεταξύ τους στο όργανο επίλυσης διαφορών, ούτε να λαμβάνουν αντισταθμιστικά μέτρα σε περίπτωση μη τήρησης των κανόνων που αφορούν τις επιδοτήσεις και τις προβλεπόμενες μειώσεις τους(«Ρήτρα Ειρήνης») . Η Ε.Ε. είναι διατεθειμένη να προβεί σε κατάργηση των εξαγωγικών επιδοτήσεων εφόσον υπάρξει αντίστοιχη δέσμευση από όλα τα μέλη του Π.Ο.Ε.. Επίσης θα μειώσει την εσωτερική στήριξη εφόσον στην κίνηση αυτή ακολουθήσουν και άλλοι εταίροι και ιδίως οι ΗΠΑ (Τσέλιος, 2006, σελ.187).

2.2. Υγειονομικά και φυτο υγειονομικά μέτρα

Η συμφωνία για την εφαρμογή των υγειονομικών και φυτουγειονομικών μέτρων (από τούδε και στο εξής μέτρα ΥΦΥ) αφορά όλα τα μέτρα ΥΦΥ τα οποία μπορούν , άμεσα ή έμμεσα να επηρεάσουν το διεθνές εμπόριο. Ως μέτρα ΥΦΥ ορίζονται όλα τα μέτρα που εφαρμόζονται για την προστασία της ζωής ζώων αλλά και των προσώπων ή τα μέτρα που παίρνονται για τη προφύλαξη των φυτών από τους κινδύνους που προέρχονται από διάφορα πρόσθετα, μολυσματικές προσμίξεις, τοξικές ή παθογόνους οργανισμούς, τα οποία μπορεί να υπάρχουν στα προϊόντα διατροφής ή για την προστασία μια χώρας από ζημίες που προέρχονται από την εισδοχή, εγκατάσταση ή διάδοση επιβλαβών οργανισμών. Με βάση αυτήν την συμφωνία δίνετε το δικαίωμα στα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα ΥΦΥ τα οποία να βασίζονται σε επιστημονικές αρχές, αλλά θα πρέπει

επίσης τα κράτη μέλη να μεριμνούν έτσι ώστε τα εν λόγω μέτρα να μην εισάγουν διακρίσεις ενάντια άλλων χωρών.

Επιπλέον τα μέτρα αυτά δε θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για προστατευτικούς σκοπούς. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να θεσπίσουν τα μέτρα τους βάση διεθνών προτύπων, οδηγιών ή συστάσεων όσο αυτό είναι δυνατό. Η εφαρμογή των προτύπων ωστόσο μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση με έναρξη της σχετικής διαδικασίας διευθέτησης των διαφορών.

Η Γενική συμφωνία για το εμπόριο των υπηρεσιών περιλαμβάνει γενικούς κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές υπηρεσιών, ειδικές διατάξεις για συγκεκριμένους τομείς υπηρεσιών καθώς και εθνικούς πίνακες που καθορίζουν τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που κάθε χώρα δέχεται να ανοίξει στο εμπόριο, με ενδεχόμενους περιορισμούς. Η συμφωνία αυτή αφορά το δεύτερο μέρος της Συμφωνίας του Marrakesh και ονομάζεται Γενική συμφωνία Εμπορίου Υπηρεσιών (GATS).

2.3. Μηχανισμός επίλυσης διαφορών

Το σύστημα επίλυσης των διαφορών του Π.Ο.Ε αποτελεί σημαντικό στοιχείο της πολυμερούς εμπορικής τάξης. Βασίζεται στα άρθρα XXII και XXIII της GATT του 1991, καθώς και στους κανόνες και διαδικασίες που εκπονήθηκαν μεταγενέστερα και περιλαμβάνονται στο μνημόνιο συμφωνίας για τους κανόνες και διαδικασίες που διέπουν την επίλυση των διαφορών, όπως ενσωματώθηκε στη συμφωνία του Π.Ο.Ε.

Επίσης εφαρμόζεται στις διαφορές που προκύπτουν από την πολυμερή συμφωνία για τις δημόσιες συμβάσεις. Ορισμένες από τις συμφωνίες αυτές περιέχουν διατάξεις σχετικά με την επίλυση των διαφορών, που εφαρμόζονται μόνο στις διαφορές που υπάγονται στην εν λόγω συμφωνία και που δύνανται να συμπληρώνουν ή να τροποποιούν τους κανόνες του μνημονίου συμφωνίας.

Τη διαχείριση του συστήματος επίλυσης διαφορών αναλαμβάνει ένα όργανο επίλυσης διαφορών (ΟΕΔ) το οποίο ιδρύεται με το μνημόνιο συμφωνίας. Όλα τα μέλη του Π.Ο.Ε. δύνανται να συμμετέχουν στις συναντήσεις του ΟΕΔ. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που το ΟΕΔ διαχειρίζεται διατάξεις σχετικά με την επίλυση διαφορών μιας πολυμερούς εμπορικής συμφωνίας, μόνο τα μέλη που είναι μέρη στη συμφωνία αυτή δύνανται να λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία λήψης αποφάσεων ή μέτρων, στην οποία προβαίνει ο ΟΕΔ σε ότι αφορά τις διαφορές που αφορούν τη συμφωνία αυτή. Η διαδικασία

επίλυσης των διαφορών ενεργοποιείται όταν ένα μέλος υποβάλλει σε ένα άλλο, αίτημα διεξαγωγής διαβουλεύσεων για συγκεκριμένο ζήτημα. Οι διαβουλεύσεις αυτές αρχίζουν εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από την υποβολή του αιτήματος.

Επιπρόσθετα αξίζει να σημειωθεί ότι εάν με τις διαβουλεύσεις δεν επιλυθεί η διαφορά, ένα μέλος δύναται να ζητήσει στο ΟΕΔ να συστήσει ειδική ομάδα, αποτελούμενη εν γένει από τρεις ανεξάρτητους πραγματογνώμονες, για να αποφανθεί επί του θέματος. Εξάλλου, τα μέρη δύνανται να συμφωνήσουν εκουσίως να προσφύγουν σε άλλα μέσα επίλυσης των διαφορών, συμπεριλαμβανομένων των καλών υπηρεσιών, της συμφιλίωσης, της διαμεσολάβησης και της διαιτησίας. Μετά την ακρόαση των μερών, ειδική ομάδα υποβάλλει έκθεση στο ΟΕΔ. Η ειδική ομάδα οφείλει να ολοκληρώσει τις εργασίες της εντός προθεσμίας έξι μηνών ή, σε επείγουσα περίπτωση, εντός τριών μηνών. Η έκθεση εξετάζεται από το ΟΕΔ για να εγκριθεί εντός είκοσι ημερών μετά την κοινοποίησή της στα μέλη. Εγκρίνεται εντός προθεσμίας εξήντα ημερών από την κοινοποίησή της, εκτός εάν το ΟΕΔ αποφασίσει με συναίνεση, να μην την εγκρίνει (αντίθετη ή αρνητική συναίνεση) ή αν ένα από τα μέρη γνωστοποιήσει την πρόθεσή του να ασκήσει έφεση.

Πράγματι, το σύστημα επίλυσης διαφορών του Π.Ο.Ε παρέχει, σε κάθε μέρος που συμμετέχει σε διαδικασία της ειδικής ομάδας, τη δυνατότητα να ασκήσει έφεση. Ωστόσο αυτό περιορίζεται στα θέματα δικαίου που καλύπτονται από την έκθεση της ειδικής ομάδας και στις ερμηνείες του δικαίου τις οποίες αυτή παρέχει. Η έφεση εξετάζεται από το μόνιμο δευτεροβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο που αποτελείται από επτά μέλη διοριζόμενα από το ΟΕΔ με τετραετή θητεία. Τρία από αυτά διορίζονται για συγκεκριμένη υπόθεση. Η έκθεση του δευτεροβάθμιου δικαιοδοτικού οργάνου πρέπει να γίνει αποδεκτή ανεπιφύλακτα από τα μέρη στη διαφορά και να εγκριθεί από το ΟΕΔ, εκτός εάν υπήρξε αρνητική συναίνεση, δηλαδή συναίνεση για τη μη έγκριση της έκθεσης. Το ΟΕΔ επιβλέπει την εφαρμογή των συστάσεων ή αποφάσεων που λαμβάνονται, και κάθε ζήτημα που τελεί σε εκκρεμότητα παραμένει στην ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεών του, μέχρις ότου επιλυθεί. Επίσης καθορίζονται προθεσμίες για την εφαρμογή των συστάσεων που περιλαμβάνονται στις εκθέσεις των ειδικών ομάδων. Όταν ένα μέρος δεν είναι σε θέση να εφαρμόσει τις συστάσεις εντός εύλογης προθεσμίας, υποχρεούται να προβεί σε διαπραγματεύσεις με τον καταγγέλλοντα ώστε να εξευρεθεί αμοιβαία αποδεκτή ρύθμιση. Εάν δεν καταλήξουν πουθενά οι διαπραγματεύσεις αυτές, το ΟΕΔ δύναται να επιτρέψει στο καταγγέλλον μέρος να

αναστείλει την εφαρμογή των παραχωρήσεων ή υποχρεώσεων έναντι του άλλου μέρους. Η αντιστάθμιση και αναστολή των παραχωρήσεων αποτελούν ωστόσο προσωρινές μόνο λύσεις, που δύνανται να εφαρμοστούν μέχρις ότου εφαρμοστούν οι συστάσεις του ΟΕΔ από το σχετικό μέλος.

Σε κάθε περίπτωση, τα μέλη του Π.Ο.Ε δεσμεύονται να μην προσδιορίζουν από μόνα τους κατά πόσον υφίσταται παραβίαση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε, ούτε να αναστέλλουν τις παραχωρήσεις. Οφείλουν να εφαρμόζουν τους κανόνες και διαδικασίες επίλυσης των διαφορών του μνημονίου συμφωνίας. Εξάλλου, το μνημόνιο συμφωνίας για την επίλυση των διαφορών αναγνωρίζει την ιδιαίτερη θέση των αναπτυσσομένων χωρών και των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών μελών του Π.Ο.Ε. Οι αναπτυσσόμενες χώρες δύνανται να επιλέξουν συνοπτική διαδικασία, να ζητήσουν μεγαλύτερες προθεσμίες ή να ζητήσουν συμπληρωματική νομική βοήθεια. Τα μέλη του Π.Ο.Ε ενθαρρύνονται να δίδουν ιδιαίτερη σημασία στην κατάσταση των αναπτυσσόμενων χωρών μελών.

2.4. Μηχανισμός ελέγχου εμπορικών πολιτικών

Ο μηχανισμός ελέγχου των εμπορικών πολιτικών (ΜΕ.Ε.Π) θεσπίστηκε σε προσωρινή βάση, στο πλαίσιο της GATT το 1989, κατόπιν της ενδιάμεσης επανεξέτασης του Γύρου της Ουρουγουάης. Έκτοτε, ο μηχανισμός αυτός αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος του Π.Ο.Ε. και αφορά όλους τους τομείς που καλύπτονται από τις συμφωνίες του Π.Ο.Ε. (εμπορεύματα, υπηρεσίες και θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας). Ο ΜΕ.Ε.Π έχει κυρίως στόχο να διευκολύνει την αυξημένη διαφάνεια και την καλύτερη κατανόηση των εμπορικών πολιτικών και πρακτικών των μελών του Π.Ο.Ε., να τα ενθαρρύνει ώστε να τηρούν περισσότερο τους κανόνες που ισχύουν στο πολυμερές εμπορικό σύστημα και, επομένως, να ευνοούν την ορθή λειτουργία του εν λόγω συστήματος. Στο πλαίσιο του ΜΕ.Ε.Π, όλα τα μέλη του Π.Ο.Ε. αποτελούν αντικείμενο ελέγχου. Ο έλεγχος αυτός προβλέπεται ανά διετία για τα τέσσερα μέλη που κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο του παγκόσμιου εμπορίου ανά τετραετία για τα 16 επόμενα μέλη και ανά εξαετία για όλα τα άλλα μέλη. Δύναται να καθορισθεί μεγαλύτερη περίοδος για τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες. Στην πράξη, εισήχθη κάποιο στοιχείο ευελιξίας σε ότι αφορά τον ρυθμό των ελέγχων (μέχρι έξι μήνες). Το 1996 συμφωνήθηκε ότι οι έλεγχοι κάθε μίας από τις τέσσερις πρώτες εμπορικές δυνάμεις, θα είναι, μια φορά στις δύο, ενδιάμεσοι. Ο έλεγχος πραγματοποιείται από το όργανο ελέγχου των εμπορικών

πολιτικών (ΟΕ.Ε.Π) με βάση μια δήλωση γενικής πολιτικής που υποβάλλεται από το ενδιαφερόμενο μέλος και μια έκθεση την οποία συντάσσει η Γραμματεία του Π.Ο.Ε.. Η Γραμματεία για να εκπονήσει την έκθεση αυτή, ζητά τη συνδρομή του σχετικού μέλους, όμως έχει την πλήρη ευθύνη των γεγονότων που εκτίθενται και των απόψεων που διατυπώνονται. Η έκθεση της γραμματείας και η δήλωση του μέλους δημοσιεύονται μετά την συνάντηση ελέγχου, καθώς και τα πρακτικά της συνάντησης και το κείμενο των τελικών παρατηρήσεων που διατυπώνει ο πρόεδρος του ΟΕ.Ε.Π κατά τη λήξη της συνάντησης.¹

2.5. Οργάνωση, λειτουργία και διαπραγμάτευση στο Π.Ο.Ε

Ανώτατο όργανο του Π.Ο.Ε. είναι η Υπουργική Συνάντηση, η οποία λαμβάνει χώρα ανά διετία. Στο μεταξύ χρονικό διάστημα, ανώτατο όργανο είναι το γενικό Συμβούλιο, το οποίο συνέρχεται στην έδρα του οργανισμού στη Γενεύη υπό τρεις ιδιότητες.² Ο Π.Ο.Ε., αντίθετα με τον οργανισμό τον οποίο διαδέχθηκε (GATT) είναι ένας μόνιμος οργανισμός, ο οποίος έχει νομική προσωπικότητα και ίδια χαρακτηριστικά. Όλες οι χώρες μέλη της GATT κατέστησαν αυτοδικαίως ιδρυτικά μέλη του Π.Ο.Ε. την 1η Ιανουαρίου 1995. Μετά την ημερομηνία αυτή, οι υποψήφιοι για προσχώρηση οφείλουν να ακολουθούν την διαδικασία προσχώρησης που προβλέπεται από τη συμφωνία για την ίδρυση του Π.Ο.Ε.:

Τα μέλη του Π.Ο.Ε. έθεσαν τους εξής στόχους:

- άνοδος του βιοτικού επιπέδου
- επίτευξη πλήρους απασχόλησης και αυξανόμενο επίπεδο του πραγματικού εισοδήματος και της πραγματικής ζήτησης
- αύξηση της παραγωγής και του εμπορίου εμπορευμάτων και υπηρεσιών
- αειφόρο ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος
- συνειδητοποίηση των αναγκών των αναπτυσσομένων χωρών.

---

¹ http://europa.eu/legislation_summaries/external_trade/r11010_el.htm

² <http://www.wto.org>

Καθήκοντα του Π.Ο.Ε. είναι τα εξής:

- διευκόλυνση της εφαρμογής, διαχείρισης και λειτουργίας των διαφόρων εμπορικών συμφωνιών
- δημιουργία πλαισίου για τη διεξαγωγή των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων

Κεφάλαιο 3:

Η γενική συμφωνία για το εμπόριο υπηρεσιών (GATS)

3.1. Η συμφωνία

Η δημιουργία της Γενικής Συμφωνίας για το εμπόριο Υπηρεσιών ήταν ένα από τα ορόσημα του Γύρου της Ουρουγουάης, τα αποτελέσματα των οποίων άρχισαν να ισχύουν τον Ιανουάριο του 1995. Η GATS εμπνεύστηκε ουσιαστικά από τους ίδιους στόχους με το αντίστοιχο εμπόριο εμπορευμάτων, τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT), δηλαδή την δημιουργία ενός αξιόπιστου συστήματος κανόνων διεθνούς εμπορίου, την διασφάλιση δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης όλων των συμμετεχόντων, την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας μέσω εγγυημένων δεσμεύσεων πολιτικής και την προώθηση του εμπορίου και της ανάπτυξης μέσω της προοδευτικής ελευθέρωσης.

Και ενώ οι υπηρεσίες αντιπροσωπεύουν επί του παρόντος πάνω από τα 2/3 της παγκόσμιας παραγωγής και απασχόλησης, αντιπροσωπεύουν όχι περισσότερο από το 25% του συνολικού εμπορίου, όταν μετρούνται με βάση το ισοζύγιο πληρωμών. Επιπλέον παρόλο που οι υπηρεσίες διακινούνται ολοένα και περισσότερο μεμονωμένα, χρησιμεύουν επίσης ως βασικές εισροές στην παραγωγή αγαθών και, κατά συνέπεια, όταν αξιολογούνται με όρους προστιθέμενης αξίας, οι υπηρεσίες αντιπροσωπεύουν περίπου το 50% του παγκόσμιου εμπορίου.

Όλα τα μέλη του Π.Ο.Ε είναι ταυτόχρονα μέλη της GATS και σε διαφορετικό βαθμό, ανέλαβαν δεσμεύσεις σε επιμέρους τομείς υπηρεσιών. Η GATS εφαρμόζεται καταρχήν σε όλους τους τομείς υπηρεσιών, με δυο εξαιρέσεις :

- Το άρθρο 1, παράγραφος 3, της GATS αποκλείει τις «Υπηρεσίες που παρέχονται κατά την άσκηση κυβερνητικής εξουσίας». Πρόκειται για υπηρεσίες δηλ. που δεν παρέχονται ούτε σε εμπορική βάση ούτε σε ανταγωνισμό με άλλους προμηθευτές. Οι υποθέσεις είναι τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κάθε

άλλη δημόσια υπηρεσία, όπως η υγεία ή η εκπαίδευση, που παρέχεται σε μη εμπορικούς όρους.

- Στο παράρτημα για τις υπηρεσίες αεροπορικών μεταφορών εξαιρούνται τα μέτρα κάλυψης που επηρεάζουν τα δικαιώματα και τις υπηρεσίες εναέριας κυκλοφορίας που συνδέονται άμεσα με την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων.

Οι GATS χωρίζεται σε 2 ομάδες υποχρεώσεων: τις γενικές υποχρεώσεις που ισχύουν για όλους τους τομείς των μελών και των υπηρεσιών, καθώς και υποχρεώσεις που ισχύουν μόνο για τους τομείς που περιλαμβάνονται στο χρονοδιάγραμμα δεσμεύσεων ενός μέλους. Οι δεσμεύσεις αυτές καθορίζονται σε μεμονωμένα χρονοδιαγράμματα των οποίων το πεδίο εφαρμογής μπορεί να ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των μελών. Οι σχετικοί όροι και έννοιες είναι παρόμοιες, αλλά όχι απαραίτητα ταυτόσημες με εκείνες που χρησιμοποιούνται στη GATT, για παράδειγμα η εθνική μεταχείριση αποτελεί γενική υποχρέωση για το εμπόριο αγαθών και δεν είναι σύμφωνα με την GATS.

Κάθε μέλος του Π.Ο.Ε είναι υποχρεωμένος να διαθέτει πίνακα ειδικών δεσμεύσεων που να προσδιορίζει τις υπηρεσίες για τις οποίες το μέλος εγγυάται την πρόσβαση στην αγορά και την εθνική μεταχείριση και τυχόν περιορισμούς που μπορεί να συνδέονται. Το πρόγραμμα μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την ανάληψη πρόσθετων δεσμεύσεων όσον αφορά, για παράδειγμα, την εφαρμογή συγκεκριμένων προτύπων ή κανονιστικών αρχών.

Κεφάλαιο 4:

Ο Γύρος της DOHA

4.1. Η έναρξη των διαπραγματεύσεων

Σχεδόν αμέσως μετά το τέλος του γύρου της Ουρουγουάης, στην υπουργική διάσκεψη το 1996 στη Σιγκαπούρη, τα κράτη μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου έθεσαν ως στόχο την έναρξη του λεγόμενου «εμπορικού γύρου της χιλιετίας»(Tharakan 1999) καθώς και τη διαμόρφωση της νέας διεθνούς εμπορικής αρχιτεκτονικής. Μετά και από την αποτυχημένη προσπάθεια στο Sattle το 1999(Sampson 2000) , λόγω ασυμφωνίας μεταξύ των μελών του Π.Ο.Ε, ξεκίνησαν τον Νοέμβριο του 2001 στην Ντόχα οι νέες διαπραγματεύσεις. Τα κράτη μέλη την 1.1.2005 συμφώνησαν οι διαπραγματεύσεις να κλείσουν με συνολική αποδοχή των αποτελεσμάτων, μετά από μια ενδιάμεση υπουργική διάσκεψη το φθινόπωρο του 2003 στο Cancun του Μεξικού.

Ως βασικός στόχος τέθηκε η περαιτέρω ενίσχυση του πολυμερούς εμπορικού συστήματος, μέσω της ολοκλήρωσης της εφαρμογής των αποτελεσμάτων του γύρου της Ουρουγουάης, της βελτίωσης των κανόνων, του περαιτέρω ανοίγματος των αγορών αγαθών και υπηρεσιών, των πειθαρχιών και διαδικασιών καθώς και της συμπερίληψη νέων θεμάτων, όπως για παράδειγμα «εμπόριο και περιβάλλον», «την σχέση μεταξύ εμπορίου και επενδύσεων», «η σχέση μεταξύ εμπορίου και της πολιτικής ανταγωνισμού». Ονομάστηκαν ως «θέματα της Σιγκαπούρης» τα δύο τελευταία θέματα αλλά και η «διευκόλυνση του εμπορίου» και η «διαφάνεια στις κρατικές αγορές» . Ο λόγος ήταν επειδή στη διάσκεψη αυτή μετά και από την πίεση των αναπτυσσομένων χωρών συμφωνήθηκε ότι η οριστική απόφαση για το εάν θα υπάρξουν ή όχι διαπραγματεύσεις θα ληφθεί μετά τη 5^η συνεδρίαση της υπουργικής διάσκεψης, δηλ. στο Μεξικό το 2003. Η άρνηση αυτή των αναπτυσσόμενων χωρών να δεχθούν στην φάση της κύριας διαπραγμάτευσης τη συμπερίληψη των άνω θεμάτων προέκυψε καταρχάς από την πεποίθηση τους ότι πρόκειται για θέματα που δεν τους ενδιαφέρουν άμεσα, αλλά ενδιαφέρουν τις βιομηχανικές χώρες, οι οποίες στις διαπραγματεύσεις θα βρίσκονταν από την πλευρά των αιτούντων, ενώ οι δε αναπτυσσόμενες στην πλευρά των αμυνόμενων . Επίσης, η άρνηση αυτή των

αναπτυσσόμενων χωρών να καταλήξουν σε συμφωνία πολύ πιθανό να είχε αρνητικές συνέπειες στο αποτέλεσμα άλλων θεμάτων, άμεσου ενδιαφέροντος για τις χώρες του Νότου. Επίσης, αποφασίσθηκε στις διαπραγματεύσεις να συμπεριληφθούν και οι υπηρεσίες καθώς και τα αγροτικά που ξεκίνησαν το 2000. Συνολικά η Δήλωση προβλέπει 21 σημεία εκ των οποίων τα 10 αναφέρονται σε θέματα διαπραγματεύσεων, τα 7 σε σύσταση ομάδων και κατάθεσης από τα όργανα των Π.Ο.Ε εκθέσεων και τα 4 σε προετοιμασία ενδεχόμενων διαπραγματεύσεων.

Ως βασικές αρχές των διαπραγματεύσεων συμφωνήθηκαν τα εξής :

- Το ενιαίο του εγχειρήματος. Κάθε θέμα των διαπραγματεύσεων είναι τμήμα ενός ενιαίου όλου και αδιαίρετου πακέτου και τίποτα δεν μπορεί να συμφωνηθεί ξεχωριστά.
- Ανοικτή συμμετοχή. Όλες οι χώρες με καθεστώς παρατηρητή αλλά και όλα τα κράτη μέλη δύναται να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις. Οι αποφάσεις όμως θα ληφθούν από τα κράτη μέλη του Π.Ο.Ε μόνο.
- Διαφάνεια. Ελεύθερη και πλήρη πρόσβαση στην ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων.
- Ειδική και διαφοροποιημένη μεταχείριση κατά τις διαπραγματεύσεις τόσο των αναπτυσσόμενων, όσο και των πλέον φτωχών αναπτυσσόμενων χωρών.
- Βιώσιμη ανάπτυξη. Οι ομάδες εργασίας «Εμπόριο και Περιβάλλον» καθώς και «Εμπόριο και Ανάπτυξη» εντοπίζουν και συζητούν τα περιβαλλοντικά καθώς και τα αναπτυξιακά ζητήματα των διαπραγματεύσεων και καταβάλλουν προσπάθεια έτσι ώστε η βιώσιμη ανάπτυξη να λαμβάνεται ικανοποιητικά υπόψη.

4.2. Ο Γύρος της DOHA ως «γύρος Ανάπτυξης»

Ο Γύρος της Ντόχα χαρακτηρίστηκε και ως «γύρος της Ανάπτυξης». Στόχος του Γύρου είναι να οδηγήσει σε δραστική μείωση της φτώχειας σε παγκόσμιο επίπεδο, μέσα από τα οφέλη πλούτου που θα επιτευχθούν μέσα από την φιλελευθεροποίηση του εμπορίου των αγροτικών προϊόντων, των υπηρεσιών και των βιομηχανικών προϊόντων. Η διαδικασία αυτή γενικότερα έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ώστε πολυάριθμες χώρες να αποκομίσουν σημαντικά οφέλη. Ωστόσο λόγω της ασυνήθιστης δυναμικής της τα οφέλη αυτά δεν κατανέμονται ισομερώς σε όλα τα μέλη του διεθνούς εμπορικού συστήματος. Αυτό είναι και λογικό εάν κάποιος λάβει υπόψη του και όλα τα ιστορικά στοιχεία όσον αφορά τη λειτουργία του διεθνούς πολυμερούς εμπορικού συστήματος.

Ο αρχικός σκοπός αυτού του συστήματος, όπως αυτός διαμορφώθηκε μέσα από τη λειτουργία της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT) ήταν η προώθηση κυρίως του εμπορίου των βιομηχανικών προϊόντων κατά τρόπο με τον οποίο θα εξυπηρετούσε καλύτερα την ανόρθωση και την επανασύσταση της βαριάς πληγωμένης ευρωπαϊκής βιομηχανίας από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο. Χρειάστηκε να περάσουν είκοσι χρόνια σχεδόν μέχρι το 1966, όποτε και άρχισαν να γίνονται οι πρώτες αναφορές στην ανάγκη διαφοροποιημένης και ειδικής μεταχείρισης των αναπτυσσόμενων και λιγότερο αναπτυγμένων χωρών για την απελευθέρωση του εμπορίου των αγαθών. Ακόμη σημαντικότερο, και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή γεωργικών αγαθών, χρειάστηκε σχεδόν μισός αιώνας μέχρι την λήξη του Γύρου της Ουρουγουάης, όπου και υπήρξε η ενσωμάτωση του ζητήματος της απελευθέρωσης του εμπορίου των αγροτικών αγαθών. (Mavroidis, P.C., 2005).

Μετά και από τόσα χρόνια εμπορικών διαπραγματεύσεων, κύριοι κερδισμένοι αναδείχθηκαν οι βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες, μιας και η μεγαλύτερη απελευθέρωση επήλθε κυρίως στην κατηγορία των μεταποιητικών και υψηλής τεχνολογίας προϊόντων. Παρόλα αυτά, καθώς οι χώρες του διεθνούς εμπορικού συστήματος αυξάνονται όλο και περισσότερο από τις χώρες που ανήκουν στον αναπτυσσόμενο κόσμο, ήταν ανάγκη όλο και περισσότερα ζητήματα προς ρύθμιση αλλά και διαπραγμάτευση να αντανακλούν τα συμφέροντα των μελών αυτών. Ο Γύρος της Ουρουγουάης μπορεί να είχε σαν αποτέλεσμα την ενσωμάτωση στις εμπορικές διαπραγματεύσεις των αγροτικών προϊόντων, παρόλα αυτά η πρόοδος που

σημειώθηκε σ' αυτόν τον τομέα ήταν πολύ μικρή και αυτό φάνηκε και στην υπουργική συνδιάσκεψη του Σιατλ το 1999, στην οποία οι αναπτυσσόμενες χώρες θεώρησαν ότι παραγκωνίζονται σημαντικά από τις μεγάλες βιομηχανικές χώρες.

Το πολυμερές διεθνές εμπορικό σύστημα έπρεπε λοιπόν να δώσει έμφαση στα αιτήματα όλων των αναπτυσσόμενων χωρών και για το λόγο αυτό ακριβώς ο νέος Γύρος των διαπραγματεύσεων στην Ντόχα τον Νοέμβριο του 2001 ονομάστηκε και «αναπτυξιακός». Το ζήτημα της φύσης των εμπορικών διαπραγματεύσεων σήμερα ωστόσο είναι ιδιαίτερα πολύπλοκο. Αυτό οφείλετε κυρίως, στο γεγονός ότι οι διαπραγματεύσεις εκτός των αγροτικών προϊόντων, είχαν και την ενσωμάτωση μιας σειράς νέων ζητημάτων, όπως η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας αλλά και η απελευθέρωση του εμπορίου των υπηρεσιών. Τα ζητήματα αυτά είναι τέτοιας ιδιαίτερης σημασίας για τις ανεπτυγμένες χώρες έτσι ώστε αυτές να τα χρησιμοποιούν ως διαπραγματευτικά όπλα ενάντια στα αιτήματα των αναπτυσσόμενων χωρών. Το αποτέλεσμα είναι κυρίως στο να μην προβαίνουν σε υποχωρήσεις σχετικά με το ζήτημα της απελευθέρωσης των αγορών των αγροτικών προϊόντων, εάν οι δεύτερες δεν κάνουν υποχωρήσεις σε αυτά τα ζητήματα. Από τη άλλη πλευρά οι αναπτυσσόμενες χώρες προκειμένου να κάνουν παραχωρήσεις στα νέα ζητήματα, έχουν θέσει ως όρο οι ανεπτυγμένες χώρες να προσφέρουν περισσότερα ανταλλάγματα σε ότι αφορά τα αγροτικά αγαθά, όπου με αυτό τον τρόπο οι εμπορικές διαπραγματεύσεις καταλήγουν να είναι ένας φαύλος κύκλος αλληλοκατηγοριών για αδιαλλαξία.

4.3. Η στάση της Ε.Ε. έναντι του Γύρου της DOHA

Η Ε.Ε. αποτελεί ένα από τους βασικούς στυλοβάτες του διεθνούς εμπορικού συστήματος. Ως εκ τούτου η Ε.Ε. υπήρξε ένας από τους βασικούς πυλώνες που προκάλεσαν τον νέο γύρο διαπραγματεύσεων. Οι στόχοι της Ε.Ε. δύναται να συνοψισθούν στα εξής:

- Ενίσχυση των κανόνων πειθαρχίας και διαδικασιών του πολυμερούς συστήματος του Π.Ο.Ε.
- Ενσωμάτωση στους κανόνες του Π.Ο.Ε σχετικά με τις δυναμικά αναπτυσσόμενες χώρες.
- Βελτίωση σχετικά με την πρόσβαση των μελών στις αγορές των βιομηχανικών προϊόντων.

- Περαιτέρω συμφωνίες θεμάτων που αφορούν την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου υπηρεσιών (με εξαίρεση υπηρεσίες δημόσιου συμφέροντος, όπως πολιτισμός, η παιδία, τα μέσα ενημέρωσης και η κοινωνική ασφάλιση)
- Μείωση των ενισχύσεων όσων αφορά τους αγρότες, την σταδιακή κατάργηση όλων των εξαγωγικών επιδοτήσεων και την μείωση των εισαγωγικών δασμών.
- Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης των χωρών του τρίτου κόσμου.

Αναλυτικότερα οι βασικές διαπραγματευτικές θέσεις και επιδιώξεις της Ε.Ε. ήταν :

- **Μεγαλύτερη τόλμη για την επίτευξη ισορροπημένης συμφωνίας για τη γεωργία : αντιμετώπιση όλων των μορφών στήριξης των εξαγωγών.**

Θα χρειαζόταν προσπάθεια από όλα τα μέλη του Π.Ο.Ε και στους τρεις βασικούς τομείς, πιο συγκεκριμένα τη στήριξη των εξαγωγών, την στήριξη των εγχώριων συναλλαγών και την πρόσβαση στην αγορά, εάν φυσικά επιδιωκόταν ισορροπημένο αποτέλεσμα στον τομέα της γεωργίας. Ήταν επίσης σαφές, ότι ο στόχος κατάργησης κάθε είδους επιδότησης κατά τις εξαγωγές ήταν σχεδόν για όλους τους συμμετέχοντες κοινός. Πριν από το Κανκούν, η Ε.Ε. πρότεινε ήδη, να καταργήσει τις εξαγωγικές επιδοτήσεις για μια σειρά προϊόντων που παρουσίαζαν ενδιαφέρον για τις αναπτυσσόμενες χώρες, το οποίο κατέστη σαφές ότι δεν θα υπήρχαν a priori εξαιρέσεις. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα όλες οι εξαγωγικές επιδοτήσεις να τίθενται ουσιαστικά υπό συζήτηση. Παρόλα αυτά η εν λόγω κατάργηση για ορισμένα προϊόντα δε λειτούργησε. Ως εκ τούτου, η Ε.Ε. αποφάσισε ότι θα ήταν έτοιμη να συζητήσει το θέμα των εξαγωγικών επιδοτήσεων, εάν φυσικά υπήρχε αποδεκτή έκβαση ως προς την πρόσβαση στην αγορά, τη στήριξη των εγχώριων συναλλαγών και τα προβλήματα μη εμπορικής φύσεων και εφόσον ρυθμιστούν, ως αντάλλαγμα αυτών, παράλληλα όλες οι μορφές επιδότησης των εξαγωγών. Επίσης η Ε.Ε. είναι έτοιμη να παίξει το ρόλο της και να στήριξη τις εγχώριες συναλλαγές, όπως αυτό φάνηκε και από τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της αγροτικής πολιτικής της Ε.Ε. Η Ε.Ε. πρότεινε μια πολύ ουσιαστική περικοπή στις επιδοτήσεις που επιφέρουν στρεβλώσεις του εμπορίου, νέους κανόνες που θα δυνατό να εμποδίζουν τις χώρες που παρέχουν επιδοτήσεις να μεταφέρουν επιδοτήσεις μεταξύ διαφόρων δεσμών μέτρων αλλά και στο εσωτερικό της ίδιας δέσμης και μεγαλύτερης διαφάνειας καθώς και την κατάργηση της ελάχιστης στήριξης για ανεπτυγμένες χώρες. Η Ε.Ε. θα πρέπει επίσης στο πλαίσιο των επιδοτήσεων της πράσινης δέσμης μέτρων θα αναλάβει σαφή δέσμευση και δεν θα επιφέρουν στρεβλώσεις του εμπορίου. Επίσης οι ΗΠΑ ως

άλλοι σημαντικοί χορηγοί επιδοτήσεων στον τομέα της γεωργίας, θα όφειλαν να δείξουν τόλμη και θάρρος καθώς και να ακολουθήσουν το παράδειγμα της Ε.Ε.

Σε ότι αφορά την πρόσβαση στην αγορά, η Ε.Ε θεώρησε ότι οι περικοπές των δασμών για τα γεωργικά προϊόντα θα μπορούσαν να επιτευχθούν με την βοήθεια της φόρμουλας που θα περιλάμβανε ένα μίγμα ισχυρών περικοπών, αλλά από την άλλη θα παρείχε συγχρόνως ευελιξία και ισορροπία για την αντιμετώπιση ευαίσθητων θεμάτων που ενδιαφέρουν την Ε.Ε. αλλά ακόμη περισσότερο τις αναπτυσσόμενες χώρες. Επίσης η Ε.Ε. πρότεινε έγκαιρη δράση για το βαμβάκι, το οποίο αποτελεί προϊόν ζωτικής σημασίας για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Πιο συγκεκριμένα η Ε.Ε. προτείνει την κατάργηση κάθε μορφής στήριξης των εξαγωγών, την απεριόριστη και ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά και τη σημαντική μείωση και όσο τον δυνατόν κατάργηση των εγχώριων επιδοτήσεων που συνεπάγονται τη μεγαλύτερη στρέβλωση του εμπορίου.

- **Απλούστερη προσέγγιση των ζητημάτων της Σιγκαπούρης**

Η Ε.Ε. είχε ήδη αποδείξει ότι έτοιμη να αντιμετωπίσει κάθε ένα από τα ζητήματα της Σιγκαπούρης με βάση την ιδιαιτερότητα του καθενός, δηλ. στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα να διατηρήσει μόνο τα ζητήματα για τα οποία υπάρχει συναίνεση ως προς τη έναρξη διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε

Φαίνεται να υπάρχει σαφής επιθυμία των διαπραγματεύσεων σε ότι αφορά την διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών. Ήταν επίσης σαφές, ότι δεν υπάρχει καμία συναίνεση για την έναρξη διαπραγματεύσεων σχετικά με τις επενδύσεις και τον ανταγωνισμό. Όσον αφορά τη διαφάνεια των δημόσιων συμβάσεων, η εικόνα ήταν λιγότερο σαφής, ωστόσο η Ε.Ε. ήταν διατεθειμένη να επιδιώξει με οποιοδήποτε τρόπο συναίνεση για το θέμα.

- **Περαιτέρω προσπάθεια υπέρ των πλέον φτωχών και αδύναμων αναπτυσσόμενων χωρών: οφέλη χωρίς ανταλλάγματα.**

Η Ε.Ε. πρότεινε επίσης να υπάρξουν ειδικές ρυθμίσεις για τις πιο αδύναμες και τις φτωχότερες χώρες του Π.Ο.Ε- ουσιαστικότερα την αποκαλούμενη ομάδα των 90(συμμαχία μεταξύ των λιγότερων ανεπτυγμένων χωρών και των κρατών Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού). Ωστόσο δεν ζητήθηκε από τις χώρες αυτές να ανοίξουν περαιτέρω τις αγορές τους, ενώ παρασχέθηκε στα βιομηχανικά και γεωργικά προϊόντα

τους βελτιωμένη πρόσβαση στις αγορές των ανεπτυγμένων και των πλουσιότερων αναπτυσσόμενων χωρών. Στα πλαίσια αυτού του σχεδίου, οι ευάλωτες οικονομίες θα ωφελούνται τη βελτιωμένη πρόσβαση σε όλες τις άλλες αγορές, συμπεριλαμβανομένων και των αγορών των πλουσιότερων αναπτυσσόμενων χωρών και με τον τρόπο αυτό θα υπήρχε αντιστάθμιση για τη διάβρωση των προτιμήσεων που παρέχονταν σε χώρες της ομάδας των 90 σε ορισμένες αναπτυγμένες χώρες, κυρίως στην Ε.Ε (Κότιος, 2004)

Πέρα από την προώθηση των τριών αυτών ζητημάτων, η σχετική επιστολή επίσης:

- Επαναλάμβανε την πρόσκληση για ουσιαστική περικοπή των δασμών στις εμπορικές συναλλαγές, στα βιομηχανικά προϊόντα, με βάση μιας γενικής και απλής φόρμουλας που θα περιλάμβανε περιορισμένες εξαιρέσεις
- Έκανε έκκληση σε άλλες χώρες του Π.Ο.Ε να βοηθήσουν την Ε.Ε έτσι ώστε να προωθήσει τις διαπραγματεύσεις για άνοιγμα των εμπορικών συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών, οι οποίες είχαν μεγάλη καθυστέρηση. Επίσης υπογράμμισε ότι απαιτούνταν περισσότερες και καλύτερες προσφορές.

Μετά και από την κατάρρευση της υπουργικής διάσκεψης στο Κανκούν το Σεπτέμβριο του 2003, η Ε.Ε. ανέλαβε τη δέσμευση να δώσει για το παγκόσμιο εμπόριο μια νέα πνοή στο γύρο των διαπραγματεύσεων της Ντόχας.

Η πολιτική της που συνίστατο σε επιδίωξη πολύπλευρης συμμετοχής, σε προσπάθεια για επίτευξη γρήγορων αποτελεσμάτων και σε ανάπτυξη πραγματικής ευελιξίας καθορίστηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 28^{ης} Νοεμβρίου 2003 και εγκρίθηκε από τα μέλη της Ε.Ε. στις 9 Δεκεμβρίου 2003. Η Ε.Ε. θεώρησε ότι το 2004 δεν ήταν - ενώ θα έπρεπε να ήταν - ένα χαμένο έτος για την εμπορική πολιτική και για το σκοπό αυτό συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για οικοδόμηση συμμάχων με όλα τα κράτη μέλη του Π.Ο.Ε όπου και πραγματοποιήθηκαν εντατικές επαφές ιδιαίτερα με τις ομάδες αναπτυσσόμενων χωρών. Απαιτούνταν δραστικά μέτρα διότι δεν έμενε πολύς χρόνος και συναίνεση στον Π.Ο.Ε μέχρι τον Ιούλιο σχετικά με τις «ρυθμίσεις τύπου Κανκούν» στους βασικούς τομείς της γεωργίας, των ζητημάτων της Σιγκαπούρης, της ανάπτυξης και της πρόσβασης στην αγορά μη γεωργικών προϊόντων. Επρόκειτο για μικρή ευκαιρία και ωστόσο ήταν ζωτικής σημασίας η μετατροπή της πολιτικής θέλησης που εκφραζόταν στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε σε συγκεκριμένες διαπραγματεύσεις και αποφάσεις,

τόσο στις υπουργικές συναντήσεις όσο και στη Γενεύη κατά την διάρκεια των δύο επομένων μηνών, συμπεριλαμβανομένης της υπουργικής διάσκεψης του ΟΟΣΑ στις 13-14 Μαΐου και της συνόδου του γενικού συμβουλίου του Π.Ο.Ε στις 17 Μαΐου.

- **Γεωργία- Εγχώριες γεωργικές ενισχύσεις**

Λόγω των μεταρρυθμίσεων που πραγματοποίησε η Ε.Ε. ήταν σε θέση να προβεί σε ισχυρές περικοπές των γεωργικών ενισχύσεων περίπου 70%, οι οποίες στρέβλωναν το εμπόριο. Παράλληλα, οι άλλες πλούσιες χώρες θα πρέπει να ακολουθήσουν. Οι ΗΠΑ για να ακολουθήσει το παράδειγμα της Ε.Ε., θα χρειάζονταν να αλλάξει τον αγροτικό νόμο του 2002 που στρέβλωνε το εμπόριο και 20 δις δολάρια κατ' έτος.

- **Στήριξη των εξαγωγών**

Το ποσό των εξαγωγικών επιδοτήσεων μειώθηκε από 25% της αξίας των αγροτικών εξαγωγών (1192) σε 5,2% το 2001 και σε απόλυτους αριθμούς από 10 δις σε 2,8 κατ' έτος. Μετά την μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2003 όλα αυτά τα επίπεδα στήριξης θα μειώνονταν περισσότερο. Οι άλλες μορφές στήριξης των εξαγωγών ωστόσο κατά την διάρκεια της ίδιας περιόδου δεν αυξάνονται. Το 2003 οι ΗΠΑ διέθεσαν 3,2 δις για εξαγωγικές πιστώσεις δίνοντας ένα αθέμιτο πλεονέκτημα στους εξαγωγείς τους . Επίσης οι ΗΠΑ διέθεσαν δισεκατομμύρια κάθε έτος για εξαγωγικές επιδοτήσεις , με πρόσχημα της «Επισιτιστικής βοήθειας» που αυξάνονταν σε περίοδο πλεονασμάτων στις ΗΠΑ. Τα κρατικά μονοπώλια σε Αυστραλία, Καναδά και Νέα Ζηλανδία ή οι εξαγωγικοί δασμοί που επέβαλλε η Αργεντινή στο αλεύρι σόγια και στη σόγια , αποτελούν μερικά από τα ισχυρά παραδείγματα.

- **Κατάργηση των κενών που συνεπάγονται ενισχύσεις που στρεβλώνουν το εμπόριο.**

Τα ήδη υπάρχοντα κενά που επέτρεπαν τις αγροτικές ενισχύσεις τα οποία στρεβλώνουν το εμπόριο, όπως ο κανόνας για ελάχιστη στήριξη, επιβαλλόταν να κλείσουν οριστικά. Οι ΗΠΑ ξοδέψαν 8 δις αυτή την περίοδο για ελάχιστη στήριξη. Η Ε.Ε ωστόσο θεωρούσε ότι η ελάχιστη στήριξη θα πρέπει να καταργηθεί για τις ανεπτυγμένες χώρες.

Ο μέσος εφαρμοζόμενος δασμός στα γεωργικά προϊόντα στην Ε.Ε. ανερχόταν σε 10,5% ,την ίδια ώρα που ο εν λόγω δασμός στη Βραζιλία ανερχόταν σε 30% και οι δασμοί μεταξύ των αναπτυσσομένων χωρών στο 60%. Παράλληλα οι απόψεις για το πώς θα

βελτιωνόταν η πρόσβαση στις αγορές γεωργικών προϊόντων διαφέρουν ευρέως, παρουσιάζοντας συχνά ότι οι δασμολογικές διαρθρώσεις ήταν εξαιρετικά διαφορετικές μεταξύ των χωρών. Γι' αυτό και ήταν αναπόφευκτος ο συμβιβασμός μεταξύ των ακραίων θέσεων.

Η Ε.Ε. θεώρησε από την άλλη ότι η ενδεδειγμένη φόρμουλα θα έπρεπε να συνδυάζει τους προβληματισμούς όλων των συμμετεχόντων καθώς και τις ευαισθησίες των αναπτυσσόμενων χωρών. Ένας τέτοιος συνδυασμός θα μπορούσε να περιλαμβάνει έντονες περικοπές δασμών, παρέχοντας ταυτόχρονα στις χώρες την δυνατότητα να αντιμετωπίζουν τις πλέον ευαίσθητες από τις περιπτώσεις συνδυάζοντας την επέκταση των δασμολογικών ποσοτώσεων με την μείωση των δασμών.

- **Βιομηχανικά προϊόντα**

Ποσοστό 80% των παγκόσμιων εμπορικών συναλλαγών αποτελείται από μη γεωργικά προϊόντα. Η μείωση λοιπόν των δασμών σε αυτό τον τομέα, ήταν πιθανό να δημιουργήσει σημαντικές εμπορικές ευκαιρίες τόσο για τις αναπτυσσόμενες χώρες όσο και για τις ανεπτυγμένες χώρες.

- **Υπηρεσίες**

Οι υπηρεσίες αντιπροσώπευαν το $\frac{1}{2}$ με $\frac{2}{3}$ των οικονομιών των χωρών. Στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε, τα μέλη αποφάσισαν να ανοίξουν τις εμπορικές τους συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών σε άλλα μέλη του Π.Ο.Ε βάσει αιτήσεων και προσφορών. Η κάθε χώρα ωστόσο καθόριζε τους τομείς που επιθυμούσε να ανοίξει στο διεθνές εμπόριο. Η Ε.Ε. είχε λάβει 40 αιτήσεις και 42 προσφορές.

- **Ζητήματα της Σιγκαπούρης**

Επρόκειτο για τη θέσπιση νέων κανόνων για τη διαφάνεια των δημόσιων συμβάσεων, τις επενδύσεις και τον ανταγωνισμό καθώς και τη διευκόλυνση του εμπορίου. Αυτά τα 4 προβλήματα συμπεριλήφθηκαν και στο αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντοχας. Από την άλλη τα μέλη του Π.Ο.Ε αποφάσισαν ομόφωνα να αρχίσουν διαπραγματεύσεις για τα εν λόγω ζητήματα αφού υπάρξει ωστόσο συμφωνία για τις γενικές ρυθμίσεις τους. Δεν είχε επιτευχθεί μέχρι εκείνη την στιγμή καμιά συμφωνία για τέτοιου είδους ρυθμίσεις λόγω της αποτυχίας των διαπραγματεύσεων στο Κανκούν.

Κεφάλαιο 5:

Η κοινή εμπορική πολιτική της Ε.Ε. στα πλαίσια του Π.Ο.Ε

5.1. Η εκπροσώπηση της Κοινής Εμπορικής Πολιτικής της Ε.Ε. στον Π.Ο.Ε

Η ενσωμάτωση της κοινής εμπορικής πολιτικής του Π.Ο.Ε και της Ε.Ε. παρουσιάζεται ως μια ενιαία και αδιαίρετη οντότητα με νομική βάση αλλά και ένα θεσμοποιημένος μηχανισμός με νομική και πολιτική εξουσιοδότηση να διαπραγματεύεται εξ'ονόματος όλων των μελών της. Αρχικά, στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε η παρουσία της Ε.Ε. εδράζεται στις κοινές αρχές, αξίες και στόχους μεταξύ Π.Ο.Ε και Ε.Ε. αναφορικά με το εμπόριο, την προοδευτική μείωση και κατάργηση των δασμών και εμποδίων στο εμπόριο ανάμεσα στα κράτη, την προώθηση του ελεύθερου εμπορίου και ένα διεθνές εμπόριο βασισμένο σε κανόνες και κοινές αξίες. Η Ε.Ε. είναι πλήρες μέλος του Π.Ο.Ε με αριθμό ψήφων ίσο με τον αριθμό των κρατών μελών που είναι μέλη του Π.Ο.Ε. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση μεριμνά και αποτελεί κύριο υπερασπιστή ενός αποτελεσματικού διεθνούς εμπορίου, βασισμένο στο κράτος δικαίου. Έτσι και η νομοθεσία της Ε.Ε. σχετικά με το εμπόριο βασίζεται στις νομικές επιταγές της δημιουργίας του Π.Ο.Ε. Παρόλα αυτά, ιστορικά καταγράφηκαν 2 περιστατικά μη συμμόρφωσης της Ε.Ε. με τη νομοθεσία του Π.Ο.Ε. Εν τούτης, στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε η Ε.Ε. επιδιώκει σταθερά να προωθήσει ένα αποτελεσματικό πολυμερές πλαίσιο εμπορικών διαπραγματεύσεων το οποίο θα είναι ικανό να συμπληρώσει αλλά δυνητικά και να αντικαταστήσει σε σημαντικό βαθμό τις διμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις του μέλλοντος. Επιπρόσθετα είναι γεγονός ότι η Ε.Ε. στην διαδικασία ανάπτυξης μιας ενιαίας αγοράς έχει εμπνευστεί κατά κύριο λόγο από τις αρχές και τις πρακτικές της GATT. Η περαιτέρω ολοκλήρωση αλλά και εμπάθυνση της ενιαίας αγοράς με την ελεύθερη μετακίνηση αγαθών, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων στηρίχθηκε σημαντικά στις γενικές αξίες και αρχές της GATT και στους κανόνες που διέπουν το διεθνές εμπόριο. Με αυτό τον τρόπο λοιπόν, η κοινή εμπορική πρακτική της Ε.Ε. στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε βασίζεται σε στόχους, θεμιτές

πρακτικές αξίες , στο καθεστώς διεθνούς οικονομικού δικαίου και δικαίου διεθνών οικονομικών συναλλαγών με μέγιστο μέλημα την προσήλωση στην πολυμέρεια και τις πολυμερείς διαπραγματεύσεις. Σε γενικό πλαίσιο οι βασικές αρχές που διέπουν την εκπροσώπηση και συμμετοχή της κοινής εμπορικής πολιτικής της Ευρωπαϊκή Ένωσης στον Π.Ο.Ε περιλαμβάνουν εκτός από την προσήλωση στο πολυμερές σύστημα, την απαγόρευση των διακρίσεων στις οποίες ανήκουν οι ρήτρα του ευνοούμενου κράτους ,με το οποίο οι χώρες δεν μπορούν να κάνουν διακρίσεις μεταξύ των εμπορικών εταίρων τους καθώς και η εθνική μεταχείριση όπου τα προϊόντα που παράγονται εγχώρια αλλά και τα εισαγόμενα πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης. Η πραγμάτωση των πιο πάνω γίνεται όπως αναφέραμε και πριν μέσω της εκπροσώπησης της Ε.Ε. από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως ο μοναδικός φορέας εκπροσώπησης αλλά και διαπραγμάτευσης της Κοινής Εμπορικής Πολιτικής της Ε.Ε. στον Π.Ο.Ε.

5.2. Το πεδίο διαπραγμάτευσης της Επιτροπής στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον κρίσιμο ρόλο της για τα ευρωπαϊκά εμπορικά συμφέροντα στηρίζει τη θέση της στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε μέσω ενός πεδίου και ενός πλέγματος διαπραγματεύσεων με σαφή προσανατολισμό, με ενωτικό χαρακτήρα αλλά και με προσαρμογή στα νέα δεδομένα διαπραγμάτευσης που προκύπτουν μέσα από τις μεταβολές της ευρωπαϊκής αλλά και της διεθνούς οικονομικής και εμπορικής πραγματικότητας. Το πεδίο διαπραγμάτευσης δύναται να αλλάζει και να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα, κάτι που συχνά αντιλαμβάνονται και οι νομοθέτες της Ε.Ε. και ιδιαίτερα οι Ευρωπαϊκοί Θεσμοί, κάτι που αντανακλά και στο περιεχόμενο των συνθηκών για την Ε.Ε.. Οι ουσιώδεις αλλαγές που επέφερε η συνθήκη της Λισαβόνας κατεύθυνε σημαντικά και το σύγχρονο πεδίο ενδιαφέροντος της διαπραγμάτευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο τόσο των διμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων αλλά όσο και των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων. Στο πεδίο λοιπόν της διαπραγμάτευσης της Ε.Ε. σημαντική πλέον παρουσία κατέχουν παράλληλα με το παραδοσιακό πεδίο διαπραγμάτευσης ,οι επενδύσεις, ο τομέας των υπηρεσιών και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η κατηγορία των προϊόντων οиноποιίας και των γεωργικών προϊόντων αποτελεί παραδοσιακό πεδίο διαπραγματευτικού ενδιαφέροντος της Ε.Ε. με την τήρηση της συμφωνίας και τη διασφάλιση της λειτουργίας της για τα γεωργικά προϊόντα του 1995 αλλά και μέσω μιας στρατηγικής αμοιβαίων παραχωρήσεων με τις τρίτες χώρες , η οποία θα είναι και

ικανή να οδηγήσει και από τις δύο πλευρές σε μια μελλοντική ισορροπημένη συμφωνία. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις πριν από τη συνθήκη της Λισαβόνας δεν αποτελούσαν ευθύνη της Ε.Ε. με τα μέλη της Ε.Ε. να προχωρούν στην υπογραφή ενός μεγάλου αριθμού διμερών συμφωνιών. Οι συγκεκριμένες διμερείς συμφωνίες περιλαμβάνουν μια σειρά κανονισμών και νομικών προστασίας και των δύο μερών της επένδυσης. Επίσης, από την αρχή λειτουργίας της εξωτερικής εμπορικής πολιτικής της Ε.Ε. η ευρωπαϊκή διαπραγμάτευση είχε ένα κυρίαρχο πεδίο: την εφαρμογή του Κοινού Εξωτερικού Δασμολογίου της Ε.Ε. και τους δασμούς. Επίσης, η διαπραγμάτευση στηριζόταν κυρίως σε αμοιβαίες περικοπές των δασμών με άλλους Ευρωπαίους και για τις αναπτυσσόμενες χώρες σε μονομερείς δασμολογικές προτιμήσεις. Στην αρχική φάση της ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης έδωσαν σημασία στην διασφάλιση της ενότητας ανάμεσα στα κράτη για την πιστή εφαρμογή του κοινού εξωτερικού δασμολογίου αλλά και για την διαμόρφωση ενός ενωτικού και αδιάσπαστου εμπορικού πλαισίου στην εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, η ανακοίνωση ορόσημο που ακολούθησε από την Επιτροπή η «Ευρώπη στον κόσμο» θέσπισε μια στρατηγική πολιτική εξωτερικού εμπορίου σε ένα παγκόσμιο επίπεδο με ξεκάθαρα περισσότερους οικονομικά ισχυρούς δρώντες. Αυτό δημιούργησε την ορθή παρόλα αυτά πεποίθηση ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις θα αποτελέσουν ένα ισχυρό πεδίο ενδιαφέροντος για την οικονομική ευημερία στο μέλλον αλλά και την ανταγωνιστικότητα στην Ε.Ε.. Ταυτόχρονα, ως ισχυροί παράγοντες του διεθνούς εμπορικού συστήματος άρχισαν να διαφαίνονται χώρες της Ασίας και πιο συγκεκριμένα η Κίνα και η Ινδία. Η προσαρμογή της συνθήκης της Λισαβόνας λίγο αργότερα στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό και εμπορικό σύστημα και με ισχυρές δομές αλληλεξάρτησης κατέδειξε το σημαντικό ρόλο που θα έπαιζαν οι ΑΞΕ στην εμπορική ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο μέλλον. Η Ε.Ε. περιλαμβάνει σημαντικές οικονομίες οι οποίες περιλαμβάνονται στις μεγαλύτερες οικονομίες παγκοσμίως όπως η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και άλλες με ισχυρή παρουσία και σε επίπεδο ΑΞΕ(Άμεσες Ξένες Επενδύσεις) σε χώρες εκτός Ε.Ε. καθώς και με μεγάλο αριθμό πολυεθνικών εταιριών σε αυτές. Ταυτόχρονα, η Ε.Ε. αποτελεί και σημαντικό προορισμό Αμέσων Ξένων Επενδύσεων από χώρες εκτός Ε.Ε. οι οποίες επιδιώκουν να αποκτήσουν ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς στις περισσότερες ανεπτυγμένες οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με πολύ ισχυρή αγοραστική δύναμη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί ένας από τους σημαντικότερους δρώντες ΑΞΕ τόσο ως επενδυτής αλλά και ως αποδέκτης .

Επίσης, οι επιχειρήσεις της Ε.Ε. επενδύουν συχνά σε εργοστάσια σε τρίτες χώρες στο πλαίσιο της διεθνοποίησης των αλυσίδων εφοδιασμού. Είναι λοιπόν αναγκαίο η ύπαρξη σαφών κανόνων για τον καθορισμό νομικών δικαιωμάτων των επενδυτών στο εξωτερικό και για ξένους επενδυτές στην Ε.Ε.. Αυτό εμπίπτει στις βασικές αρχές της επενδυτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία και περιλαμβάνει τη θέσπιση και την επιβολή τέτοιων κανόνων.

5.3. Η νέα προσέγγιση και οι προτάσεις της Ε.Ε. στο ζήτημα των ΑΞΕ.

Είναι γνωστό πλέον ότι η Ε.Ε. διαθέτει ένα από τα πλέον ανοικτά καθεστώτα επενδύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο και με τα κράτη μέλη της να διαθέτουν ελάχιστους περιορισμούς για ΑΞΕ σε σχέση με τις περισσότερες χώρες παγκοσμίως. Παρόλα αυτά στις 10 Μαΐου 2017 μέσω του εγγράφου προβληματισμού της Επιτροπής διαπιστώθηκαν κάποιες ανησυχίες σε ότι αφορά τις στρατηγικές εξαγορές ευρωπαϊκών επιχειρήσεων με βασικές τεχνολογίες από ξένους επενδυτές οι οποίες στην ουσία έθεσαν από αμφισβήτηση την αποτελεσματικότητα του υφισταμένου κανονιστικού πλαισίου και την ικανότητα του να αντιμετωπίσει τέτοιες προκλήσεις. Μια από τις σημαντικότερες τομές λοιπόν στο ζήτημα των Αμέσων Ξένων Επενδύσεων αλλά και των διαπραγματευτικών προτεραιοτήτων της Ε.Ε. στο ζήτημα των ΑΞΕ στο διεθνές εμπόριο ήταν η δέσμευση μέτρων αλλά και το πλαίσιο που προτάθηκε από την Επιτροπή για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων που έγινε στην ετήσια ομιλία του προέδρου της Επιτροπής Jean Claude Juncker και είχε ως θέμα την κατάσταση της ένωσης στις 13 Σεπτεμβρίου 2017. Με την χαρακτηριστική φράση του προέδρου Juncker στο ξεκίνημα της ομιλίας του «επιτρέψτε μου να πω για τελευταία φορά ότι δεν είμαστε αφελείς θιασώτες του ελεύθερου εμπορίου. Η Ευρώπη πρέπει πάντα να υπερασπίζεται τα στρατηγικά συμφέροντα της» στην ουσία έδωσε το πλαίσιο εντός του οποίου θα πραγματοποιηθεί η αύξηση για τις άμεσες ξένες επενδύσεις στη Ε.Ε.. Στην ίδια γραμμή ξεκίνησε και ο αντιπρόεδρος της Επιτροπής Karainen την ομιλία του με τη δήλωση ότι παρά το ιδιαίτερα ανοικτό καθεστώς των ΑΞΕ στην Ευρώπη, η Ευρώπη δεν μπορεί να εθελουφλεί σε περίπτωση όπου κάποια ξένη εξαγορά μπορεί να είναι επιζήμια για τα συμφέροντα ευρωπαϊκά κράτη. Το νέο νομικό πλαίσιο που

προτείνει η Επιτροπή για την διατήρηση των συμφερόντων της Ε.Ε. αλλά και για την προστασία των ΑΞΕ περιλαμβάνει τα ακόλουθα σημεία-προτάσεις :

- Το Μηχανισμό συνεργασίας μεταξύ των μελών και της Επιτροπής. Ο συγκεκριμένος μηχανισμός δύναται να ενεργοποιηθεί σε περίπτωση που μια συγκεκριμένη ΑΞΕ σε εάν ή περισσότερα μέλη ενδέχεται να επηρεάσει την δημόσια τάξη αλλά και την ασφάλεια ενός άλλου κράτους μέλους. Το συγκεκριμένο μέτρο εμπίπτει στην αρχή της συλλογικής δράσης και της αμοιβαιότητας της Ε.Ε..
- Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για τον έλεγχο των ΑΞΕ από κράτη μέλη για λόγους δημοσίας τάξης και ασφάλειας. Σε αυτό περιλαμβάνεται σαφώς ο κανόνας ίσης μεταχείρισης για τις ξένες επενδύσεις διαφορετικής προέλευσης αλλά και τις υποχρεώσεις των μελών για διασφάλιση δυνατοτήτων προσφυγής σχετικά με αποφάσεις που εκκρίθηκαν στο πλαίσιο των εν λόγω μηχανισμών εξέτασης. Ταυτόχρονα, ενσωματώνεται η υποχρέωση διαφάνειας σχετικά με τον έλεγχο των ΑΞΕ στην Ε.Ε..
- Την συγκρότηση συμβουλευτικής ομάδας σε ότι αφορά τις εμπορικές συμφωνίες καθώς και η δημοσίευση από του δε και στο εξής κάθε νέας πρότασης για εντολές διαπραγμάτευσης.
- Το έλεγχο εκ μέρους της Επιτροπής για λόγους δημοσίας τάξης και ασφάλειας κατά τις περιπτώσεις όπου οι άμεσες ξένες επενδύσεις στα μέλη ίσως επηρεάσουν δυνητικά προγράμματα ή έργα που ενδιαφέρουν άμεσα της ένωση. Σε αυτό περιλαμβάνονται έργα στους τομείς των μεταφορών της ενέργειας, του διαστήματος και των τηλεπικοινωνιών , τομείς με έντονο πεδίο ευρωπαϊκών συμφερόντων.

Με την εφαρμογή λοιπόν αυτού του νέου πλαισίου ελέγχου των επενδύσεων στην Ε.Ε. θα διασφαλίζει την διαφάνειας και την προβλεψιμότητα στους επενδυτές και στις εθνικές κυβερνήσεις. Ο προτεινόμενος κανονισμός θα πρέπει ωστόσο να λάβει την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την συνηθισμένη νομοθετική διαδικασία. Είναι σημαντικό επίσης να τονιστεί ότι σε περίπτωση που πρόκειται για αποφάσεις σχετικά με τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις το Ευρωπαϊκό πλαίσιο θα διατηρήσει την ευελιξία του σε εθνικό επίπεδο, ενώ δεν αναιρεί τη

δυνατότητα σε κάποια μέλη τα οποία διαθέτουν μηχανισμούς επανεξέτασης των ΑΞΕ να τους χρησιμοποιούν.

Ταυτόχρονα και σε αυτό το πλαίσιο η Επιτροπή προτείνει την έναρξη άμεσα δυο συμπληρωματικών μέτρων .Πρώτον, την δημιουργία μιας ομάδας συντονισμού για τις εισερχόμενες ΑΞΕ η οποία θα ασχοληθεί ενεργά με θέματα ελέγχου αλλά θα βοηθήσει και στην δημιουργία του περιβάλλοντος για περαιτέρω συζήτηση. Η ομάδα αυτή θα έχει υπό την αρμοδιότητα της και τον προσδιορισμό τομέων και στοιχείων του ενεργητικού οι οποίοι έχουν στρατηγικές συνέπειες από άποψης ασφάλειας και δημόσιας τάξης καθώς και τον έλεγχο στοιχείων ενεργητικού σε εθνικό , ευρωπαϊκό και διασυνοριακό επίπεδο. Η προαναφερόμενη ομάδα θα προεδρεύει από την Επιτροπή ενώ σε αυτή θα συμμετέχουν εκπρόσωποι από όλα τα κράτη της Ε.Ε.. Δεύτερον, την ανάλυση των ροών των ΑΞΕ στην Ε.Ε. από την Επιτροπή με έμφαση στους στρατηγικούς τομείς επενδύσεων αλλά και σε στοιχεία του ενεργητικού των οποίων ο έλεγχος μπορεί να κριθεί ιδιαίτερα σημαντικός για λόγους δημοσίας τάξης και ασφάλειας. Αυτό ισχύει περισσότερο στις περιπτώσεις όπου ο επενδυτής επωφελείται από κρατικές ενισχύσεις και επιδοτήσεις ή ελέγχεται από Τρίτη χώρα.

5.4. Ο τομέας των προϊόντων πνευματικής ιδιοκτησίας

Όπως αναφερθήκαμε και προηγουμένως οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις αποτελούν ένα από τα δύο σύγχρονα πεδία διαπραγμάτευσης της Ε.Ε. στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε αλλά και στις διμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις . Εξίσου έντονο αποτελεί και το ενδιαφέρον της Ε.Ε. στο ζήτημα των προϊόντων πνευματικής ιδιοκτησίας. Με αυτό τον τρόπο τα προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας, ως ένα προϊόν του ανθρώπινου πνεύματος και αποτέλεσμα μιας δημιουργικής δράσης του ανθρώπου, αποτελούν ένα πεδίο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την Ε.Ε. τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου. Σαν διανοητική ιδιοκτησία εννοούμε το σύνολο των αποκλειστικών δικαιωμάτων επί πνευματικών δημιουργημάτων και διαχωρίζεται σε δύο σκέλη:

- Τη βιομηχανική ιδιοκτησία η οποία περιλαμβάνει τα βιομηχανικά σχέδια τις εφευρέσεις, τα υποδείγματα για γεωργικές ενδείξεις και τα σήματα.
- Την πνευματική ιδιοκτησία η οποία αποτελείτε από τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα.

Μετά την υπογραφή της συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε., η Ε.Ε. διαθέτει αυστηρά αρμοδιότητες σε θεμάτων που αφορούν τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας ενώ η νομική βάση σχετικά με το ζήτημα εδράζεται στα άρθρα 118 και 114 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε.(ΣΛΕΕ).

Από την άλλη πλευρά σε επίπεδο ενωτικού δικαίου μια σειρά οδηγιών έχουν συντελέσει σε ένα αυστηρό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην Ευρώπη. Η οδηγία 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών περί σημάτων, η οδηγία 98/71/ΕΚ σχετικά με την εναρμόνιση μερικών πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας αλλά και η οδηγία 91/250/ΕΟΚ σχετικά με την προστασία των σχεδίων και των υποδειγμάτων, η οδηγία 2001/29/ΕΚ που αφορά την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας αλλά και η οδηγία 91/250/ΕΟΚ σχετικά με την προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ως καλλιτεχνικών και λογοτεχνικών έργων η οποία κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αποτελούν μερικές από τις βασικότερες νομικές ενέργειες των ευρωπαϊκών οργάνων σε ότι αφορά την προσήλωση στην προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Επίσης σημαντικό σε αυτό τον στόχο κρίνεται και ο ρόλος του γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ε.Ε. το οποίο είναι και αρμόδιο για την διαχείριση του ενωτικού εμπορικού σήματος και του ενωτικού σχεδίου υποδείγματος.

Τα προϊόντα διανοητικής ιδιοκτησίας αποτελούν το σημείο- κλειδί σε ότι αφορά την αποτελεσματικότητα της Ε.Ε., ως εκ τούτου είναι σκόπιμο και αποτελεί προτεραιότητα το συνεχές διαπραγματευτικό ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το ζήτημα τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο της χάραξης μιας κοινής εμπορικής πολιτικής. Σε ότι αφορά το διαπραγματευτικό πεδίο βρίσκονται σε κυρίαρχη θέση τα ζητήματα σχετικά με τα εμπορικά σήματα τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας τα πνευματικά δικαιώματα καθώς φυσικά και οι γεωργικές ενδείξεις το οποίο αφορά μια σειρά προϊόντων, ιδιαίτερα στην κατηγορία των τροφίμων και ποτών. Η διαπραγματευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ότι αφορά την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας έχει ως πρωταρχικό της στόχο την προστασία του γεωργικού προσδιορισμού ως πηγή γεωργικής προέλευσης, την αποτροπή παραποίησης ,

πειρατείας, την προστασία της ιδιαιτερότητας μιας σειράς γεωργικών, βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών αλλά και τους τρόπους απαγόρευσης και αποτροπής για την πώληση παράνομα ευρωπαϊκών προϊόντων πνευματικής ιδιοκτησίας σε χώρες εκτός Ε.Ε.. Η Επιτροπή στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε εργάζεται πάντα για την διασφάλιση της προστασίας προϊόντων διανοητικής ιδιοκτησίας, ενώ για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου εργάζεται και διμερώς με τρίτες χώρες. Το ενδιαφέρον της Επιτροπής για πολυμερή προσέγγιση και συνεργία για το ζήτημα αποδεικνύεται από την ενεργό συμμετοχή της σε διαπραγματεύσεις άλλα και από την επίτευξη συμφωνιών. Ιδιαίτερα σημαντική όσο και αμφιλεγόμενη τομή στο ζήτημα πραγματοποιήθηκε με την υπογραφή της εμπορικής συμφωνίας το Φθινόπωρο του 2011, ωστόσο αυτή καταψηφίστηκε το 2012 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μετά και από την αντίδραση κάποιων κρατών μελών και με την αμφισβήτηση της καταλληλότητα της συμφωνίας αυτής.

Στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε τα προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας εντάχτηκαν στην συμφωνία TRIPS . Η συμφωνία TRIPS υπογράφηκε στις 15 Απριλίου 1994 στο Μαρακές και περιλαμβάνει επτά τύπους πνευματικής ιδιοκτησίας :

- Τα δικαιώματα του δημιουργού και συναφή δικαιώματα
- Τις γεωργικές ενδείξεις
- Τα βιομηχανικά σχέδια και πρότυπα
- Τις ευρεσιτεχνίες
- Τα εμπορικά σήματα
- Την τοπογραφία ολοκληρωμένων κυκλωμάτων
- Την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών και δεδομένων

5.5 Η επιλογή των διμερών εμπορικών συμφωνιών της Ε.Ε..

Σε ένα αποτελεσματικό πλαίσιο υιοθέτησης μιας κοινής εμπορικής πολιτικής εντούτοις, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν περιορίζεται αποκλειστικά μόνο σε πολυμερείς συμφωνία αλλά εργάζεται συστηματικά με στόχο και την σύναψη διμερών εμπορικών συμφωνιών ταυτόχρονα προς την εξυπηρέτηση και διασφάλιση των ευρωπαϊκών εμπορικών συμφωνιών. Αυτό, ενισχύεται ακόμη περισσότερο σε περιόδους αναταραχών στο διεθνές εμπορικό σύστημα αλλά και σε περιόδους αμφισβήτησης των αξιών και κανόνων του διεθνούς εμπορίου από μεγάλες χώρες του Π.Ο.Ε. Ο βασικός στόχος των

εμπορικών συμφωνιών της Ε.Ε. με τις τρίτες χώρες αλλά και με ομάδες χωρών είναι η ανάδειξη καλύτερων εμπορικών ευκαιριών αλλά και η υπέρβαση εμπορικών φραγμών. Έτσι λοιπόν, προσανατολισμένη προς αυτήν την κατεύθυνση συνάπτει εμπορικές συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης κυρίως με ανάπτυξη εμπορικών σχέσεων με χώρες της Καραϊβικής, του Ειρηνικού και της Αφρικής, συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας συμφωνίες σύνδεσης οι οποίες προωθούν ευρύτερες πολιτικές συμφωνίες, συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών με άνοιγμα των αγορών με αναπτυγμένες χώρες και αναδυόμενες οικονομίες το οποίο και οδηγεί σε προτιμησιακή πρόσβαση σε αγορές. Κατά το 2018 η Ε.Ε. βρισκόταν εν εξελίξει εμπορικών διαπραγματεύσεων με την Ιαπωνία, το Βιετνάμ, το Μεξικό, τη Σιγκαπούρη, την ένωση MERCOSUR, την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία και την Χιλή. Έτσι, σε επίπεδο διμερών εμπορικών συμφωνιών παρατηρείται διαπραγματευτική πρωτοβουλία και δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με μεγάλο αριθμό χωρών και με σκοπό τη διαφύλαξη των ευρωπαϊκών εμπορικών συμφερόντων. Ο διμερείς εμπορικές συμφωνίες τις οποίες συνάπτει η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορούν να χαρακτηριστούν ως ένα διμερές πλαίσιο συμφωνιών από ένα «κεντρικό» σε ένα «περιφερειακό σημείο». Οι διμερείς αυτές συμφωνίες συμπεριλαμβάνονται σε 3 ομάδες : στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με τις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες στην Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών, τις ευρομεσογειακές συμφωνίες και τις συμφωνίες σταθεροποίησης και σύνδεσης με τα δυτικά Βαλκάνια.

Κλείνοντας η ισχύουσα θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε στηρίζεται σε ουσιαστικό βαθμό στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» η οποία και ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2010 από την Επιτροπή και είχε σαν στόχο την προώθηση της «έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη». Αυτές οι τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες οι οποίες και προτάθηκαν για την στρατηγική «Ευρώπη 2020» ήταν η έξυπνη ανάπτυξη βασισμένη στην οικονομία της καινοτομίας και της γνώσης , η ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμό καθώς και διατηρήσιμη ανάπτυξη. Η στρατηγική της «Ευρώπης 2020» συνδέθηκε πολύ με το εμπόριο και την εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφού περιλάμβανε στοιχεία σχετικά με το εμπόριο και τις επενδύσεις. Στο διεθνές εμπορικό και οικονομικό σύστημα ένας από τους βασικότερους στόχους- πρόκληση για την Ευρώπη είναι η σωστή αντιμετώπιση της πρόσβαση στην αγορά των υπηρεσιών και επενδύσεων με τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων και την υπερνίκηση των ρυθμιστικών φραγμών. Η συγκεκριμένη

στρατηγική λαμβάνει υπόψη τις βαθιές αλλαγές που ζει το παγκόσμιο εμπόριο και πιο συγκεκριμένα στην διεθνοποίηση των αλυσίδων εφοδιασμού ενώ παρουσιάζεται η αναγκαιότητα για μια περαιτέρω και βαθύτερη ολοκλήρωση.

Κεφάλαιο 6:

Η Εμπλοκή του ΠΟΕ στην Ελληνική οικονομία

6.1 Η Ελλάδα στο ΠΟΕ

Η Ελλάδα αποτελεί μέλος του ΠΟΕ από την αρχή της ίδρυσης του, δηλ. από την 1^η Ιανουαρίου του 1995 ενώ προηγουμένως ήταν και μέλος της GATT από την 1^η Μαρτίου του 1950. Η Ελλάδα ως πλήρως μέλος όπως και τα υπόλοιπα μέλη της εκπροσωπείται από την Επιτροπή. Παρόλα αυτά, η ενιαία ευρωπαϊκή εκπροσώπηση δεν σημαίνει απαραίτητα και περιορισμένο διαπραγματευτικό ενδιαφέρον αφού η κάθε χώρα μέλος προσπαθεί να επιτύχει τη μεγιστοποίηση των εμπορικών συμφερόντων της. Οι στόχοι της Ελλάδας και τα κυριότερα πεδία διαπραγματευτικού της ενδιαφέροντος έγιναν αισθητά από την είσοδο της χώρας στον ΠΟΕ. Έτσι, κατά την εισηγητική έκθεση στο σχέδιο νόμου « Κύρωση της Τελικής πράξης που περιλαμβάνει τα αποτελέσματα των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του Γύρου της Ουρουγουάης» προς τη Βουλή των Ελλήνων παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του Γύρου της Ουρουγουάης.

Στην εισηγητική έκθεση στην ελληνική βουλή παρουσιάζονται τα επιτεύγματα του γύρου της Ουρουγουάης με την ίδρυση του ΠΟΕ και την αντικατάσταση της GATT ενώ αναφέρονται κατά σειρά ενδιαφέροντος τα βασικά κεφάλαια της Τελικής Πράξης του Γύρου της Ουρουγουάης :

- Η Συμφωνία για την Γεωργία. Η συγκεκριμένη συμφωνία περιλαμβάνει βελτίωση του βαθμού πρόσβασης στις αγορές με την μετατροπή όλων των μη δασμολογικών μέτρων σε ισοδύναμους δασμούς και την μείωση ταυτόχρονα δασμών και ισοδύναμων μέτρων κατά 36% μέσο όρο. Ακόμη, σε ότι αφορά τα μεσογειακά προϊόντα τα οποία αφορούν άμεσα την Ελλάδα είναι κατά γενικό κανόνα 20% εξαιρούμενων κάποιων προϊόντων (νωπά μήλα, χυμό πορτοκαλιού, αμύγδαλα, σταφύλια) και καθορίζονται μεγαλύτερες μειώσεις δασμών. Το πεδίο της γεωργία απασχολείσαι πάρα πολύ την ελληνική πλευρά με

στόχο να προστατεύσει τα μεσογειακά προϊόντα από μια πλήρη και χωρίς περιορισμούς έκθεσης τους στον διεθνή ανταγωνισμό χωρίς προστατευτικούς μηχανισμούς.

- Η Συμφωνία για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ένδυσης. Αποφασίστηκε η προοδευτική υποταγή των προϊόντων αλλά και των ειδών ένδυσης στους κανονισμούς της GATT.
- Η Συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών. Η Γενική Συμφωνία του Εμπορίου των Υπηρεσιών (GATS) αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της Τελικής Πράξης του Γύρου της Ουρουγουάης. Η συγκεκριμένη συμφωνία περιλαμβάνει 2 παραρτήματα: τη Συμφωνία Πλαίσιο και τους Εθνικούς Πίνακες αρχικών Δεσμεύσεων. Η Ελλάδα έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στο ζήτημα των υπηρεσιών και πιο συγκεκριμένα στον τομέα της ναυτιλίας. Πιο συγκεκριμένα, η χώρα έθεσε ως βασικό στόχο την διατήρηση του υπάρχοντος καθεστώτος που χαρακτηριζόταν από μεγάλο βαθμό απελευθέρωσης στον τομέα της διεθνούς ναυτιλίας και η περαιτέρω προοδευτική απελευθέρωση.
- Η Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν το εμπόριο (TRIPS)
- Η Συμφωνία για τα μέτρα διασφάλισης. Στην συμφωνία αυτή οι ρήτρες διασφάλισης αποτελούν την ασφαλιστική δικλείδα η οποία επιτρέπει σε συμβαλλόμενο μέλος της GATT να αναλάβει δεσμεύσεις φιλελευθεροποίησης του εμπορίου του.
- Η Συμφωνία για τις επιδοτήσεις και τα αντισταθμιστικά μέτρα.
- Τα μέτρα αντιτάμπινγκ

Με αυτό τον τρόπο λοιπόν, η παρουσίαση των βασικών κεφαλαίων της συμφωνίας της Τελικής Πράξεως του Γύρου της Ουρουγουάης και η ίδρυση του Π.Ο.Ε με σειρά ελληνικών πεδίων ενδιαφέροντος στην εισηγητική έκθεση της Βουλής των Ελλήνων το 1994 έδωσε την δυνατότητα στην κατανόηση του διαπραγματευτικού περιβάλλοντος που δημιουργήθηκε από την Ελλάδα με ιδιαίτερη έμφαση στα πεδία ενδιαφέροντος τα οποία έχουν άμεση σχέση με τη φύση, τις δομές και τις ανάγκες του ελληνικού εμπορίου και της ελληνικής οικονομίας.

6.2. Οι τρέχουσες συνθήκες καθώς και τα περιθώρια αξιοποίησης των ελληνικών εμπορικών συμφερόντων.

Τα κυριότερα πεδία ενδιαφέροντος με πρωταρχικά τα γεωργικά προϊόντα αλλά και τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, συνεχίζουν να απασχολούν ιδιαίτερα την ελληνική πλευρά με δεδομένο ότι η γεωργία συνεχίζει να αποτελεί σημαντικό κλάδο της ελληνικής οικονομίας, αντιθέτως στο τομέα των υπηρεσιών το ελληνικό ενδιαφέρον δίνει έμφαση στο ζήτημα της ναυτιλίας και των υπηρεσιών τουρισμού τα οποία είναι ο βασικός πυλώνας της ελληνικής οικονομίας.

Σχετικά με τα γεωργικά προϊόντα, το ελληνικό ενδιαφέρον βασίζεται στο γεγονός ότι οι εξαγωγές γεωργικών προϊόντων αποτελούν το 21 % των συνολικών εξαγωγών της χώρας με κύριους εμπορικούς εταίρους τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και το γεγονός ότι η συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα στην οικονομική δραστηριότητα της Ελλάδας είναι στο 4% περίπου του ΑΕΠ ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος στην ΕΕ είναι στο 1,5% περίπου. Η Ελλάδα απολαμβάνει τις συμφωνίες σχετικά με τα αγροτικά προϊόντα του ΠΟΕ η οποία τέθηκε σε ισχύ το 1995.

Εξαιρετική σημασία δίνουν τόσο η Ελλάδα όσο και η Ε.Ε. στον τομέα των υπηρεσιών. Σε ότι αφορά την Ελλάδα, η γεωργική θέση της χώρας όσο και κάποιοι βασικοί πυλώνες της απαιτούν την προσήλωση σε συγκεκριμένες υπηρεσίες όπως τουρισμός, ναυτιλία και μεταφορές. Ενδεικτικά, το 2018 η συμμετοχή του τουρισμού στο ΑΕΠ ανέρχεται στο 30,9% (ΙΝΣΕΤΕ, 2018)

Η Ελλάδα στο τομέα της ναυτιλίας μπορεί να επιμείνει στη διατήρηση της απελευθέρωσης και στην άρση των περιορισμών που ενδέχεται να έχουν κάποιες χώρες. Το ισχύον καθεστώς για τις υπηρεσίες ναυτιλίας εντάχθηκε πλήρως με την συμφωνία της GATS, αντίθετα το ειδικό καθεστώς σχετικά με τις θαλάσσιες μεταφορές και την ναυτιλία βρίσκεται στην απόφαση S/L/24 (ΠΟΕ,2018). Στην έκθεση του ΠΟΕ για την συμφωνία των κρατών μελών στις 28 Ιουνίου 1996 αποτυπώθηκε η συμφωνία των κρατών μελών για την απελευθέρωση της ναυτιλίας. Το 2000 είχαν ξεκινήσει οι νέες διαπραγματεύσεις για την ναυτιλία όπου συμμετέχει και η Ε.Ε. ενώ τον Νοέμβριο του 2005 τα μέλη του ΠΟΕ έδωσαν συλλογικά το ολοκληρωμένο πλαίσιο προτάσεων σχετικά με τους στόχους της διαπραγμάτευσης για την ναυτιλία. Οι βασικοί στόχοι της διαπραγμάτευσης είναι η περαιτέρω μείωση στους περιορισμούς των μεταφορών, την

μείωση των περιορισμών σχετικά με την συμμετοχή ξένου μετοχικού κεφαλαίου αλλά και το δικαίωμα της εγκαθίδρυσης εμπορικής παρουσίας τόσο για βοηθητικές-επικουρικές υπηρεσίες ναυτιλίας όσο και για διεθνή μεταφορές φορτίων.

Ο τουρισμός εμπίπτει άμεσα στην κατηγορία των υπηρεσιών ενώ οι ταξιδιωτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες τουρισμού ενσωματώθηκαν στην συνθήκη GATS. Ο τομέας των ταξιδιωτικών υπηρεσιών και του τουρισμού περιλαμβάνει και το καθεστώς των διασυνοριακών μετακινήσεων καταναλωτών και διασυνοριακών υπηρεσιών. Επίσης, ο τομέας του τουρισμού είναι ένας τομέας ο οποίος είναι σημαντικός και ενδιαφέρει όλα τα μέλη του Π.Ο.Ε, γεγονός που εξηγεί και όλες τις δεσμεύσεις και εξαιρέσεις που έγιναν από τα 125 μέλη του Π.Ο.Ε περισσότερες και από οποιοδήποτε άλλο τομέα στις υπηρεσίες. Στις διαπραγματεύσεις που έχουν ξεκινήσει το 2000 έχουν ενταχθεί επίσης και οι διαπραγματεύσεις στον τομέα του τουρισμού.

Και στις δύο κατηγορίες υπηρεσιών οι τρέχουσες διαπραγματεύσεις συμπεριλαμβάνονται στις διαπραγματεύσεις για περαιτέρω απελευθέρωση των υπηρεσιών, οι οποίες ξεκίνησαν το 2000. Κατά τον διαπραγματευτικό γύρο της Ντόχας στην υπουργική δήλωση τον Νοέμβριο του 2001 περιελάβανε το ζήτημα της απελευθέρωσης των υπηρεσιών.

Και στα δυο πεδία εμπορικού ενδιαφέροντος οι προοπτικές για την Ελλάδα συνδέονταν άμεσα με την απελευθέρωση των συγκεκριμένων υπηρεσιών, η οποία και αποτελεί βασικό κορμό των διαπραγματεύσεων οι οποίες ξεκίνησαν στον διαπραγματευτικό γύρο της Doha.

Ουσιαστικά, η περαιτέρω απελευθέρωση των συγκεκριμένων υπηρεσιών μεταφράζεται ως περισσότερες δυνατότητες του ελληνικού στόλου στους παγκόσμιους λιμένες, ενώ από την άλλη η ελαχιστοποίηση των περιορισμών για μεταφορές μπορεί να αυξήσει σημαντικά την εμπορική παρουσία των ελληνικών ναυτιλιακών εταιριών. Ενδεικτικά, οι εισροές στο ισοζύγιο πληρωμών από την παροχή ναυτιλιακών υπηρεσιών υπολογίζεται περίπου στα 16εκ για το 2018 με μια αύξηση της τάξης του 14,89% σε σχέση με το 2017, όπου οι αντίστοιχες εισροές άγγιξαν τα 14 εκ. (Εφοπλιστών, 2019). Ωστόσο, το τέλμα στο οποίο έχει περιέλθει ο γύρος της Ντόχα δημιουργεί αβεβαιότητα σχετικά με την επίτευξη περισσότερων απελευθερώσεων στο πολυμερές πεδίο διαπραγματεύσεων.

Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια η ελληνική πλευρά έχει στρέψει την προσοχή της και στο ζήτημα των γεωργικών ενδείξεων και πηγών προέλευσης. Οι λόγοι για το αυξημένο ενδιαφέρον του ελληνικού τομέα για το εν λόγω ζήτημα είναι συγκεκριμένοι:

- Ο σημαντικός αυτός κλάδος για την ελληνική οικονομία και μεγάλος αριθμός ελληνικών γεωργικών προϊόντων αλλά και προϊόντων οινοποιίας τα οποία προστατεύονται με γεωργικές ενδείξεις.
- Η υφιστάμενη προστασία γεωργικής προέλευσης. Ο κανονισμός 1151/2012 σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τα συστήματα τροφίμων και γεωργικών προϊόντων έχει οριστεί σε τρία συστήματα ποιότητας : οι προαιρετικές ενδείξεις ποιότητας, τα εγγυημένα παραδοσιακά ιδιότυπα προϊόντα και οι προστατευόμενες γεωργικές ενδείξεις. Σε διεθνές επίπεδο θεσπίστηκε η Διεθνής Συμφωνία σχετικά με τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στο τομέα του Εμπορίου (TRIPS). Η ως άνω συμφωνία στο άρθρο 22 περιλαμβάνει το ζήτημα των γεωργικών ενδείξεων ενώ αναφέρει ότι τα μέλη έχουν την υποχρέωση να αποφεύγουν τη χρησιμοποίηση κάθε είδους παραπλανητικής ενδείξεις σχετικά με την προέλευση του προϊόντος αλλά και κάθε παραπλανητική χρησιμοποίηση που είναι δυνατό να αποτελεί αθέμιτο ανταγωνισμό ενώ στο άρθρο 23 υπάρχει ειδική μέριμνα για οινοπνευματώδη ποτά και κρασιά. Η συμφωνία TRIPS καθορίζει επίσης το κατώτατο επίπεδο προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων όπου τα μέλη του Π.Ο.Ε. έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν στην επικράτεια τους. Παρόλα αυτά, η συμφωνία δεν έχει κάποιο νομικό σύστημα προστασίας αλλά το αφήνει στην ευχέρεια του κράτους. Αυτό, δημιουργεί στην Ελλάδα την συνθήκη κατά την οποία έστω και αν διαθέτει τις νομικές βάσεις προστασίας μέσω της TRIPS, λόγω της απουσίας ενός συγκεκριμένου μηχανισμού προστασίας έχει η ίδια την υποχρέωση να μεριμνά συνεχώς και να επιδιώκει ένα περισσότερο ολοκληρωμένο σύστημα νομικής προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων διεθνώς παρόμοιο με αυτό που παρέχει η Ε.Ε. εντός της επικράτειας της.

Το ζήτημα των γεωγραφικών ενδείξεων αποτελεί λοιπόν σημαντικό τομέα ενδιαφέροντος της ελληνικής διαπραγματευτικής γραμμής σε ένα επίπεδο καθορισμού της διαπραγματευτικής βάσης της ΕΕ. Είναι επίσης σημαντικό το γεγονός ότι οι ευρωπαϊκές προτεραιότητες εμπορικού ενδιαφέροντος σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις αντίστοιχες ελληνικές, γεγονός το οποίο μπορεί να αποτελεί μοχλό εξυπηρέτησης των ελληνικών εμπορικών συμφερόντων. Έτσι, η Ελλάδα ενδέχεται να εκμεταλλευτεί τα κοινά πεδία ενδιαφέροντος όπως η κατηγορία των υπηρεσιών αλλά και των γεωργικών προϊόντων αλλά και σε ότι αφορά το ζήτημα των ΑΞΕ, το οποίο απασχόλησε πολύ την Ε.Ε., μπορεί να επωφεληθεί των δράσεων και των προτάσεων της Ε.Ε. κυρίως με την συμμετοχή της στις ομάδες συντονισμού των ΑΞΕ και του Ευρωπαϊκού πλαισίου δράσης. Οι προτεινόμενες αλλαγές αλλά και οι κατηγορίες του μηχανισμού επίλυσης διαφορών από την Ε.Ε. αφορούν εξίσου όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Σχετικά με το ζήτημα των γεωργικών ενδείξεων αλλά και υπηρεσιών οι προοπτικές λόγω σύμπλευσης με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες είναι σημαντικές και στηρίζονται σε συμμαχικές εμπορικές διαπραγματευτικές θέσεις. Αυτό, σημαίνει ότι οι κοινές εμπορικές ανησυχίες της Ελλάδας με άλλες ευρωπαϊκές δυνάμεις μεγαλύτερης ισχύος μπορούν να αποτελέσουν μια ισχυρή συμμαχική βάση επέκτασης και αξιοποίησης των ελληνικών συμφερόντων στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

Κεφάλαιο 7:

Η πανδημία COVID-19 και πως επηρεάζει το Παγκόσμιο οργανισμό Εμπορίου.

7.1: Η πανδημία COVID-19

Η πανδημία COVID -19 αντιπροσωπεύει μια άνευ προηγούμενου διακοπή της παγκόσμιας οικονομίας και του παγκόσμιου εμπορίου, καθώς η παραγωγή και η κατανάλωση μειώνονται σε ολόκληρο τον κόσμο. Αυτή η παγκόσμια πρόκληση απαιτεί μια παγκόσμια αντίδραση, στο μέτωπο της δημόσια υγείας και στην οικονομία.

Ο Π.Ο.Ε προς διασφάλιση των καταναλωτών των χωρών ότι τροφοδοτούνται με τρόφιμα που είναι ασφαλή για κατανάλωση θέτει τους βασικούς κανόνες της. Επίσης ο Π.Ο.Ε έχει αναπτύξει ένα σύνολο δεικτών για την παροχή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τις τάσεις του παγκόσμιου εμπορίου. Το εμπορικό βαρόμετρο για τα εμπορεύματα πρώην δείκτης Παγκόσμιου Προοπτικού εμπορίου, είναι ένας από τους κύριους δείκτες που σηματοδοτεί τις μεταβολές στην ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου δύο ή τρεις μήνες μπροστά από τα στατιστικά στοιχεία για το εμπόριο εμπορευμάτων. Το εμπορικό βαρόμετρο για τις υπηρεσίες είναι ένας συνεκτικός δείκτης που απεικονίζει την τρέχουσα κατάσταση των συναλλαγών, και των υπηρεσιών λίγο πριν από τις επίσημες στατιστικές. Και τα δυο βαρόμετρα προορίζονται να συμπληρώσουν τις συμβατικές εμπορικές στατιστικές και τις προβλέψεις.

Ένα κατά προσέγγιση μέτρο του όγκου του παγκόσμιου εμπορίου υπηρεσιών δείχνει ότι η ετήσια αύξηση της εμπορικής δραστηριότητας υπηρεσιών μειώθηκε ήδη από 4,7% το πρώτο τρίμηνο του 2019 σε 2,8% το τρίτο τρίμηνο. Λόγω της ταχέως μεταβαλλόμενης κατάστασης και της αυξανόμενης σοβαρότητας της κρίσης, οι οικονομολόγοι αναθεωρούν τις προβλέψεις τους σχεδόν καθημερινά. Ο Διευθυντής Roberto Azevedo σημείωσε πρόσφατα ότι η κρίση covid-19 προκάλεσε δραματικά σοκ στην προσφορά και στην ζήτηση στην παγκόσμια οικονομία και ότι αυτό το σοκ

προκαλούν αναπόφευκτα μεγάλες διαταραχές στο εμπόριο. Αυτές οι διαταραχές θα είναι εμφανείς στην ετήσια εμπορική πρόβλεψη του Π.Ο.Ε, η οποία αναμένεται να κυκλοφορήσει σε λίγο καιρό. Επίσης τα χαμηλά βαρόμετρα εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών του Π.Ο.Ε, που κυκλοφόρησαν στις 17 Φεβρουαρίου και 11 Μαρτίου αντίστοιχα, επεσήμαναν τη συνεχόμενη αποδυνάμωση του παγκόσμιου εμπορίου και στους δυο τομείς και την πιθανότητα περαιτέρω μείωσης στους επόμενους μήνες μέχρι την ολόκληρη οικονομική επίδραση του ιού που θα γίνεται πιο εμφανή.

Μεταξύ των συνιστώντων δεικτών οι μεγαλύτερες μειώσεις ήταν στα αεροπορικά ταξίδια επιβατών (93,5) και στη μεταφορά εμπορευματοκιβωτίων (94,3), η ανάπτυξη των οποίων ήταν ήδη συγκρατημένη πριν από το ξέσπασμα του ιού. Η πτώση του δείκτη μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων οφείλεται σε χαμηλότερους όγκους αποστολών στην Ασία, ενώ η επιβράδυνση ταξιδιών επιβατών ήταν πιο ευρεία, καλύπτοντας επίσης τη Βόρεια Αμερική, τη Νότια Αμερική και την Ευρώπη. Οι παγκόσμιοι δείκτες χρηματοοικονομικών συναλλαγών (97,7) και υπηρεσιών ΤΠΕ (97,0) υποχώρησαν επίσης κάτω από την τάση, ενώ ο δείκτης κατασκευών (99,8) φαίνεται να διατηρείται σταθερός.

Συμπέρασμα:

Η νομική βάση της Ε.Ε. σε ότι αφορά την εμπορική πολιτική της βασίζεται στο άρθρο 27 της Συνθήκης λειτουργίας της Ε.Ε. η εφαρμογή του άρθρου αυτού καλύπτει το εμπόριο αγαθών, υπηρεσιών, τις άμεσες και ξένες επενδύσεις και τις εμπορικές πτυχές των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η επιρροή της Ε.Ε. στην διεθνή σκηνή εξαρτάται από την ικανότητα της να διαπραγματεύεται με τους εταίρους της. Η Επιτροπή 133 αποτελεί το πραγματικό κέντρο εξουσίας και λήψης αποφάσεων και αποτελείται από Γενικούς Διευθυντές Εξωτερικού Εμπορίου των κρατών μελών και συνέρχεται σε τακτικές μηνιαίες συνεδριάσεις.

Η Ε.Ε. έχει δικαίωμα να παίρνει μέτρα εμπορικής άμυνας , ιδίως την υποβολή δασμών αντιντάμπινγκ, όταν η τιμή εξαγωγής είναι μικρότερη από την κανονική αξία ενός ομοειδούς προϊόντος. Η διαδικασία έρευνας μπορεί να ξεκινήσει από κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Ένα σημαντικό στοιχείο της πολυμερούς εμπορικής τάξης αποτελεί το σύστημα επίλυσης των διαφορών του ΠΟΕ και βασίζεται στα άρθρα XXII και XXIII της GATT του 1991. Επίσης εφαρμόζεται στις διαφορές που προκύπτουν από την πολυμερή συμφωνία για τις δημόσιες συμβάσεις. Την διαχείριση του συστήματος επίλυσης διαφορών αναλαμβάνει ένα όργανο επίλυσης διαφορών το οποίο ιδρύεται με το μνημόνιο συμφωνίας. Η διαδικασία επίλυσης των διαφορών ενεργοποιείται όταν το ένα μέλος υποβάλλει σε ένα άλλο αίτημα διεξαγωγής διαβουλεύσεων για συγκεκριμένο ζήτημα.

Ένα από τα ορόσημα του Γύρου της Ουρουγουάης ήταν και η δημιουργία της Γενικής Συμφωνίας για το εμπόριο (GATS). Η συμφωνία αυτή έθεσε τους ίδιους στόχους με το αντίστοιχο εμπόριο εμπορευμάτων. Κάθε μέλος είναι υποχρεωμένο να διαθέτει πίνακα ειδικών δεσμεύσεων που να προσδιορίζει τις υπηρεσίες για τις οποίες το μέλος εγγυάται την πρόσβαση αγοράς και την εθνική μεταχείριση και τυχόν περιορισμούς που μπορεί να συνδέονται.

Μετά το γύρο της Ουρουγουάης τα μέλη έθεσαν ως στόχο τη δημιουργία του λεγόμενου «εμπορικού γύρου της χιλιετίας» καθώς και την διαμόρφωση της νέας διεθνούς εμπορικής αρχιτεκτονικής. Επίσης ο Γύρος της Ντόχα χαρακτηρίστηκε και ως «γύρος ανάπτυξης». Ο στόχος του ήταν η δραστική μείωση της φτώχειας σε παγκόσμιο επίπεδο. Η διαδικασία αυτή είχε διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ώστε πολλές χώρες να αποκτήσουν σημαντικά οφέλη.

Εν κατακλείδι, η Ε.Ε. και ο Π.Ο.Ε παρουσιάζονται ως μια ενιαία και αδιαίρετη οντότητα με νομική βάση αλλά και ένα θεσμοποιημένο μηχανισμό με νομική και πολιτική εξουσιοδότηση να διαπραγματεύεται εν' ονόματος όλων των μελών της.

Βιβλιογραφία

Hudec, R. e (1987) “Participation of Developing Countries in the GATT Legal System”
Trade policy research Center, London

Mavroidis P.C. (2005) **The General Agreement on Tariffs and Trade: A Commentary (Oxford Commentaries on International Law/ Oxford Commentaries on the Gatt/ Wto Agreements)** Oxford University Press, USA

Κότιος Α. (2004) Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και Διεθνής Εμπορική Πολιτική στον 21^ο Αιώνα , Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Gallagher P.(2006) *The First Ten Years of the WTO : 1995-2005*, Cambridge, University Press

Κότιος, Άγγελος. *Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και Διεθνής Εμπορική Πολιτική στον 21ο αιώνα*. Εκδόσεις Σάκκουλας , 2004. Έντυπο.

Goldsmith, J. and Posner, E. (2008), Does Europe Believe in International Law, *Wall Street Journal*, 25 November

Smith, J. M. (2000), The Politics of Dispute Settlement Design: Explaining Legalism in Regional Trade Pacts, *International Organization*, Vol. 54, No. 1, pp.137-80

Μούση, Ν., 2008α, *Η ΕΕ και ο ΠΟΕ*,

Μούση, Ν., 2008β, *Κοινή εμπορική άμυνα της ΕΕ*

Τσέλιος, Β. (2006), Η Εμπορική Πολιτική στις Εξωτερικές Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, I, **SIDERIS PUBLICATIONS**

Websites:

- <http://okeanis.lib.puas.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3083/log14571.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%9F%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%95%CE%BC%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%B1_%CE%A4%CF%81%CE%AC%CF%80%CE%B5%CE%B6%CE%B1
- https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm
- <https://ec.europa.eu/trade/policy/policy-making/>
- <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/160/the-european-union-and-its-trade-partners>
- <http://www.mcit.gov.cy/mcit/trade/ts.nsf/All/AFB136CD0DAD5B34C2257C7D0044ED61?OpenDocument>
- https://www.wto.org/english/tratop_e/covid19_e/covid19_e.htm
- https://www.ugs.gr/media/13625/eee_mail_gr.pdf
- <https://www.hellenicparliament.gr/>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ar11011>